

Kungl Utrikesdepartementet

Avd: Sp

Grupp: 2

Mål: Em^I

Efterforskning av

Raoul Wallenberg

1946, okt. - dec.

2.

Grafström/BN.
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM den 1.10. 1946.		
N:o	<u>Chiffer.</u>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Lau I

ang. Raoul Wallenberg.

Em mull

Besk. Budapest

16 ✓

Prag

101 ✓

(-)

AD Raoul Wallenbergs halvbroder Guy von Dardel avreser
Pragplanet 5 oktober för vidarebefordran Budapest, varest han
genom etablerande förbindelser Raouls medarbetare hoppas vinna
klarhet dennes öde. Dardel som är försedd kabinettspass bör
erhålla bistånd och råd där så görligt.

Cabinet

Budapest: Sep 1/10 1946 kl 1745 H
Prag: Sep 1/10 1946 kl 1825 H

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Petri/YL

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM den 2 okt. 1946		
N:o		BIL.
INK. D. N:o Budapest 127		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Reg.

Överlämnas för strängt förtrolig kännedom
till
Envoyén Hägglöf, Moskva, Nr 979 ✓
med förmälan att omnämnde G.E. von Rothe
numera lämnat Wien och ej kunnat anträffas.
För Ministern:
/u/ Grafström

R. Wallenberg

BL

Telegram iblankettchiffer från
Budapest

Avsänt den 2 / 1019 46 k11700

Ankom den 3 / 1019 46 k11930

9:13 14

Efter samtal m. Dardel Utskrivet i 2 exemplar
ch.tel.4.10.46 Budapest
o.Prag. Detta är originalet

P 2 Lu^I
(R 20 Lu)

14. För ansökan om Sovjet-tillstånd inresa
erfordras fullständiga personalia och
uppgift om resans ändamål. Edert chiffer
16. Har direkt och genom Wohl kontaktat
Wallenbergs medarbetare med inrapporterat
resultat. Om Wallenberg i rysk fångenskap
kan Guys resa bli contraproducte.

Arfwedson.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Grafström/ss
Telegram

ang. efterforskningar
efter Raoul Wallenberg.

Ang. mnd

STOCKHOLM den 4 okt. 1946.		
N:o <i>17</i>	Chiffer.	BIL.
INK. D. N:o 9:B/14.		
AVD.	GR.	MÅL.
P (R)	2 20	Eu ^I Eu

Beskickningen
Budapest

Edert chiffer 14. Dardel beslutit endast
resa till Prag.

Cabinet

*exp. 4/10 kl. 1440
Jf*

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Grafström/ss

Telegram

ang. efterforskningar
efter Raoul Wallenberg.

By mule

STOCKHOLM den 4 okt. 19 46.		
N:o 103	<u>Chiffer.</u>	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P (R	GR. 2 20	MÅL. Eu ^I Eu)

Beskickningen
Prag.

Vårt 101. Dardel beslutit stanna Prag för
att göra efterforskningarna därifrån.

Cabinet

*Exp. 4/10 kl. 1200
Jf*

KUNGL.

ENSKA BESKICKNINGEN

P. S. (Halsenborg)

Wien den 26 september 1946.

1 bil. ✓

Med kurir.

*agg -
H/1*

*8/8
7.10 46
Reg. P 2 Eu I*

Broder,

PM För ordningens skull översänder jag i anslutning till
dagens telegrafiska meddelande avskrift av mitt brev till
Gerring rörande Georg Eisenhart von Rothe.

*Med hjärtliga hälsningar,
Din hängivne,
Jens Malling.*

Legationsrådet K.A. Damgren,

ockholm.

p28 u 2

Wien den 26 september 1946.

Med kurir.

Herr Attaché,

Åberopande Edert handbrev den 17 september 1946 angående ingenjören Georg Eisenhart von Rothe får jag meddela att det numera utrönts att denne i mars 1946 avreste till München, där hans hustru uppehöll sig.

Emellertid har det icke varit möjligt att här erfara von Rothes nuvarande adress. Han har efter avresan icke tillskrivit sina bekanta här. I början av år 1946 lär han på politiska grunder (medlemskap av partiet) ha varit anklagad inför Volksgericht, men frigavs inom kort.

Departementet har underrättats om ovanstående.

/undert./ Jens Malling

• Attachén Gunnar Gerring,
d a p e s t.

Helmerius fru v. Hardsel

*Kärlint m. d. v. Dardel p. tal.
10/10/46*

Moskva den 7 oktober 1946.

9

Sträng frihet

623

9. 10

46

Broder,

Reg.

P 2 sen I

Jag återoppar det brev den 19 nästlidne september
angående Raoul Wallenberg, som Du sänt mig för information.

Då och då får jag från olika håll i Sverige påminnelser om att något måste göras för att få klarhet rörande Wallenberg. Tidigare har beskickningen vid olika tillfällen gjort framställningar till utrikesministeriet och detta ända till dess Söderblom bragte saken på tal vid samtal med Stalin.

Nu är saken den, att när en sak bragts inför Stalin, är det svårt, för att icke säga omöjligt, att förmå vederbörande ämbetsmän att röra på sig. De våga ej "påminna" Stalins sekretariat om saken, och de våga inte heller vidtaga egna åtgärder, ty dessa skulle ju eventuellt kunna komma att kollidera med åtgärder, som redan beordrats av den högste herren.

Såsom saken nu ligger till, tror jag att det inte är mycket vi kunna göra utom att avvakta den högstes besked - om ett sådant över huvud taget kommer att lämnas.

Gunnar Hägglöf.

Utrikesrådet Grafström,

Utrikesdepartementet.

KUNGL.

VENSKA BESKICKNINGEN

Budapest den 26 oktober 1946.

Broder,

I anslutning till tidigare meddelanden angående Raoul Wallenberg ber jag få nämna, att vi kommit i förbindelse med Zoltan Lichtner, som är direktör för de statliga kolgruvorna i Ungern. Han kallar sig numera Iaczko. Det visade sig, att Lichtner-Iaczko inte hade några direkta upplysningar att lämna om Wallenberg. Han hade endast ryktesvis erfarit, att Wallenberg hemkommit via Moskva till Sverige och där befunne sig vid god hälsa...

*Den tidigare
K. H. W. S.*

Herr Utrikesrådet G r a f s t r ö m,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

STATSPOLISEN.

P2 *del 2*
HEMLIG

Hal50/45

Herr

Utrikesrådet S ven Grafström

Kungl. Utrikesdepartementet

S tockholm.

Under återopande av tidigare skriftväxling i ärende rörande Edvard Engeström har jag äran översända närslutna handlingar för kännedom.

Stockholm den 30 oktober 1946

A. Ottosson
A. Ottosson

tjf. kommissarie.

Översända handlingar:

P.M. rör. upplysningar av ök. Bohman den 28/10-46
P.M. rör. upplysningar av v. Dardel den 29/10-46.
P.M. ang. identifiering m.m. den 30/10-46.

utskickat mot p.m. bif. skriv. fr. polisen
13/11-46

Avskrift.

HEMLIG

P.M.

Överkonstapel Bohman, Ordonnansavdelningen, har meddelat följande för kännedom och närmare undersökning.

Han hade vid några tillfällen under senaste tiden givit råd vid förfrågningar till en fru von Dardel och hennes son ingenjör von Dardel. Fru von Dardel är gift med överdirektören von Dardel på Karolinska sjukhuset. Tidigare var fru von Dardel gift Wallenberg. Hon är mor till den i Ungern försvunne legationstjänstemannen Raol Wallenberg. Ingenjör von Dardel är således halvbroder till Raol Wallenberg. Fru von Dardel och ingenjör von Dardel äro helt naturligt mycket intresserade av att få upplysningar om sonens respektive halvbroderns försvinnande. Det lär ha framkommit att legationstjänstemannen von Engeström vid svenska legationen i Budapest ej skulle vara främmande för Wallenbergs öde. I samband med von Engeström har det t.o.m. nämnts om en "läcka" vid budapestlegationen. Ingenjör von Dardel lär, enligt vad som uppgivits genom överkonstapel Bohman, ha sagt, att familjen von Dardel erbjudits bevis härom mot von Engeström. En utlänning skulle inneha bevismaterial. Legationstjänstemannen von Engeström lär nu vara på väg till Sverige. Enligt överkonstapel Bohman böra vi i första hand höra ingenjör von Dardel, enär han synes vara mest vederhäftig.

Med anledning av ovanstående göres undersökning i vårt register rörande ovannämnda personer, särskilt von Engeström. Identifiera även ifrågavarande personer.

Stockholm den 28 oktober 1946.

Vidimeras:

Å. Ottosson.

Gunn Eriksson

Otto Hahn

Ingenjör Guy Fredrik von Dardel har denna dag uppgivit angående Engeström.

Genom en av Raoul Wallenbergs närmaste medarbetare i Budapest har von Dardel fått veta, att en medlem i Pilkorsregimens kontraspionage vid namn Stephan Wirak kom till medarbetaren, dr Pal Hegedüs hösten 1944, och omtalade, att han skulle spionera på den svenska legationen, men att han icke önskade göra detta, enär hans fästmö var judinna. Hon hade blivit hjälpt av Raoul Wallenberg, och detta önskade Wirak gottgöra i någon mån genom att icke utföra det spionage, som han blivit beordrad att utföra. Av Wallenberg erbjöds då Wirak ett visst belopp för att utföra vissa tjänster åt svenska legationen, men Wirak vägrade att mottaga beloppet, samt sade sig vilja hjälpa svenskarna ändå. Han erhöll sedan tillrättalagda rapporter angående svenska legationens verksamhet, vilka rapporter Wirak överlämnade till pilkorsregimens kontraspionage.

Efter en tid sade dock Wirak, att hans tillrättalagda rapporter icke stämde överens med andra rapporter, som pilkorsregimen erhöll. Han försökte samtidigt få veta vem denne andre "spion" mot den svenska legationen var, och så småningom meddelade han Wallenberg, att den andre spionens namn var Engeström.

Wallenberg försökte sedan anskaffa bevis mot Engeström, men huruvida han lyckats med detta, känner icke von Dardel till. Wallenberg talade dock om saken åtminstone med sekreterare Anger vid legationen.

Efter krigets slut har von Dardel genom Hegedüs varit i förbindelse med Wirak, och denne har erbjudit sig att anskaffa

bevis på Engeströms brott. Bevisen skulle bestå av dels ett intyg från Engeströms uppdragsgivare vari, skulle angivas även de belopp, som Engeström mottagit, och dels minst en av Engeström till uppdragsgivaren ställd rapport, vilken skulle vara egenhändigt undertecknad av Engeström. För dessa bevis begär Wirak viss ersättning, vilken han dock icke har närmare preciserat.

Angående Engeström:

Under sin vistelse i Budapest hade Engeström en sekreterare, en ungerska vid namn Marta Marfy, vilken senare har ingått äktenskap med en svensk vid namn Söderström. Äktenskapet ingicks troligen under mars eller april 1946.

För närvarande lär Engeström och Marta Söderström vistas på hotell Baur au Lac i Zürich, varifrån de väntas till Sverige någon av de närmaste dagarna.

Stockholm den 29 oktober 1946.

L. Medin.

Genomläst och befunnet rätt i sak, intygar:

Guy von Dardel

Rätt avskrivet, betyga:

Guy Eriksson
.....

Otto Holm
.....

P.M.

angående Edvard Engeström.

I P.M. av den 28 oktober 1946 nämnda personer äro identiska med följande:

Fru von Dardel: Fru Maria Sofia v. D., född Wising den 2 maj 1891, gift med överdirektören vid Karolinska sjukhuset Fredrik Elias August v.D., född den 28 augusti 1885.

Fru von Dardel har tidigare varit gift Wallenberg och hade i detta äktenskap en son, Raoul Gustav Wallenberg, född den 4 augusti 1912.

I äktenskapet med v. Dardel har hon sonen Guy Fredrik, född den 26 augusti 1919, bosatt 5 Ordensbacken, Lidingö, samt anställd vid Ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation, 47 Drottning Kristinas väg, telefon 23 08 00, samt dottern Nina Vivika Maria, född 3 mars 1921.

Förekomst i 3:e rotelns register:

Engeström, vilken för närvarande är bosatt på Grand Hotell, innehar egot ärende, P 107- G-akt 250:121.

Överdirektör v. Dardel är nämnd i ett telefonsamtal mellan en okänd och en tjänsteman på brittiska legationen. Den okände är vid tillfället hemma hos von Dardel.

Fru v. Dardel förekommer icke.

Guy Fredrik v. Dardel förekommer i ett ärende, I B 3 1494/40, där en kvinna uppgivit, att hon hört en ung man sitta och yttra sig angående hur förhållandena skulle bliva, då Hitler kom till makten här i landet. Hon tror, att den unge mannen kan vara idem-

tisk med antingen v. Dardel eller Raoul Gustav Wallenberg.

Raoul Gustav Wallenberg förekommer förutom i ovannämnda ärende i P 1575 C/1289 telefonsamtal med major Ness vid amerikanska legationen, P 262 C 3983 samtal mellan Angelica Bonde och "Anne" på brittiska legationen, där A. Bonde ber " Anne" komma till Wallenberg, 8 S/141, där Didrik Cronstedt beställer Tysk Veckorevy åt Wallenberg, varjämte W. är nämnd i P 3032/74, 75. Detta ärende är upplagt på Morgan Olav Skogen, vilken hade en kvinnlig bekant, som var anställd hos Wallenberg.

--- --
Tillägg till förhørsprotokollet med Guy Fredrik von Dardel.

Den i P.M. omnämnde Virag (Wirak) är numera knuten till den nuvarande ungerska regimens kontrapionage.

På grund av att Wallenberg samtalat med sekreterare Anger vid den svenska legationen i Budapest, har troligen envoyén Danielsson där telegrafiskt meddelat U.D., att Engeström misstänkes för hemlig underrättelseverksamhet. Detta har föranlett en skrivelse från U.D. till säkerhetstjänsten den 10 januari 1945, vilken skrivelse finnes i Engeströms akt.

Varken Pal Hegedüs eller Stephan Virag förekommer i 3:e roteln register.

Stockholm den 30 oktober 1946.

L. Medin.

von Dardel meddelade även, att en bok om Raoul Wallenberg skall utkomma inom den närmaste tiden och i denna bok antydes även Engeströms roll i Budapest.

Den i P.M. omnämnda Marta Marffy är numera svensk medborgare genom giftermål med notarien Knut Gustav Söderström, född den 28 juli 1896, bosatt 11 Vikingagatan. Hon är född Meisl den 16 mars 1903. Hon använder troligen fortfarande namnet Marffy.

Vidimeras:

Gunn Eriksson Otto Halen

Avskrift.

STATSPOLISEN

Till Herr Utrikesrådet Sven Grafström
Kungl. Utrikesdepartementet
S t o c k h o l m

Vidare ber jag få översända en omskrivning av den tidigare översända promemorian angående svenske medborgaren Engeström. I denna omskrivning ha namnen i enlighet med författaren Philips önskan ersatts med X och Y, d.v.s. de aktuella namnen. Ett exemplar med de verkliga namnen kvarligger dock hos undertecknad. Lämpligen kan ju den ursprungliga promemorian rivas sönder.

Stockholm den 13 november 1946

(u) Otto Danielsson

Kriminalkommissarie.

Originalen i dossier "Krämer-affären" i Gula skåpet.

P. M.

Ingenjör Guy Fredrik von Dardel har denna dag uppgivit angående Engeström.

Genom en av Raoul Wallenbergs närmaste medarbetare i Budapest har v. Dardel fått veta, att en person, som här kallas X, kom till Wallenbergs medarbetare, här kallad Y, och omtalade, att han skulle spionera på den svenska legationen, men att han icke önskade göra detta, enär hans fästmö var judinna. Hon hade blivit hjälpt av Raoul Wallenberg, och detta önskade X gottgöra i någon mån genom att icke utföra det spionage, som han blivit beordrad att utföra. Av Wallenberg erbjöds då X ett visst belopp för att utföra vissa tjänster åt svenska legationen, men X vägrade att mottaga beloppet, samt sade sig vilja hjälpa svenskarna ändå. Han erhöll sedan tillrättalagda rapporter angående svenska legationens verksamhet, vilka rapporter X överlämnade till pilkorsregimens kontraspionage.

Efter en tid sade dock X, att hans tillrättalagda rapporter icke stämde överens med andra rapporter, som pilkorsregimen erhöll. Han försökte samtidigt få veta vem denne andre "spion" mot den svenska legationen var, och så småningom meddelade han Wallenberg att den andre spionens namn var Engeström.

Wallenberg försökte sedan anskaffa bevis mot Engeström, men huruvida han lyckats med detta, känner icke von Dardel till. Wallenberg talade dock om saken åtminstone med sekreterare Anger vid legationen.

Efter krigets slut har von Dardel genom Y varit i förbindelse med X, och denne har erbjudit sig att anskaffa bevis på Engeströms brott. Bevisen skulle bestå av dels ett intyg från Engeströms upp-

dragsgivare vari, skulle angivas även de böpp, som Engeström mottagit, och dels minst av Engeström till uppdragsgivaren ställd rapport, vilken skulle vara egenhändigt undertecknad av Engeström. För dessa bevis begär X viss ersättning, vilken han dock icke har närmare preciserat.

Angående Engeström:

Under sin vistelse i Budapest hade Engeström en sekreterare, en ungerska vid namn Marta Marfy, vilken senare har ingått äktenskap med en svensk vid namn Söderström. Äktenskapet ingicks troligen under mars eller april 1946.

För närvarande lär Engeström och Marta Söderström vistas på hotell Baur au Lac i Zürich, varifrån de väntas till Sverige någon av de närmaste dagarna.

Stockholm den 29 oktober 1946.

L. Medin.

Genomläst och befunnet rätt i sak, betygar:

Guy von Dardel.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETang. medel för Raoul
Wallenberg.

STOCKHOLM Stockholm den 5 november 1946		
N:o 839		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P (P)	GR. 2 21	MAL. Em I U/Bern

Bäste Herr Giron,

Under hänvisning till Attachéns brev den 12 mars 1946 rörande det belopp av schweizer francs 8.179:96, vilket departementet på sin tid anmodat beskickningen att insätta på Raoul Wallenbergs privatkonto hos Schweizerischer Bankverein i Zürich, men som av banken återställts, ber jag få meddela, att hans styvfar, överdirektören Fredrik von Dardel såsom av rätten förordnad god man för Raoul Wallenberg numera uttryckt vissa önsknings beträffande dispositionen av den ifrågavarande summan.

Dessa gå ut på, att motvärdet till francs 6.000:- skulle överföras till Sverige och återstoden, francs 2.179:96, insättas på ett konto hos bankfirman Pictet & Cie., 6, Rue Diday, Genève. Helst borde detta konto öppnas i Wallenbergs namn med dispositionsrätt för överdirektören von Dardel. Jag förmodar dock, att man ej gärna öppnar en räkning för en person, vars upphållsort ej kan angivas. I detta fall önskar överdirektören, att kontot skall uppläggas i hans eget namn. Hans adress är Sveavägen 88, Stockholm.

Jag vore tacksam, om Herr Giron ville vara vänlig

Attachén Giron, Bern.

exp. 5.11.-46 Ru
med huiis.

undersöka, vad som kan göras för att uppfylla det framförda
önskemålet, och får beträffande beloppet à francs 6.000:-
anhålla, att beskickningen måtte övertaga detsamma som kas-
saförstärkning. Sedan vi fått meddelande härom, kommer mot-
värdet att gottgöras Raoul Wallenbergs checkräkning med
Stockholms Enskilda Bank Aktiebolag.

H. Falkman

29
P2 Eu L

9

Interpellation.

Den 17 januari 1945 försvann den svenske legationssekreteraren Raoul Wallenberg i Budapest. Samma dag mottog emellertid Sveriges sändebud i Moskva envoyén Söderblom en not från ryska v. utrikeskommis- sarien Dekanosov, vari denne meddelade, att de ryska militärmyndigheter- na tagit Wallenberg och hans egendom under sitt beskydd. Detta synes vara det enda officiella meddelandet från rysk sida om Raoul Wallen- berg alltsedan dess. Senare ha de mest skilda rykten om hans öde varit i svang. Från ungerskt håll har sålunda påståtts, att han skulle vara mördad. I dagarna ha uppgifter dock offentliggjorts, som tyda på att Raoul Wallenberg fortfarande skulle vara vid liv.

Det svenska folket har med livligaste oro väntat på klarläggande uppgifter om Raoul Wallenbergs öde. Hans hjältemodiga arbete för Ung- erns judar har varit en heder för vårt land och gjort honom väl för- tjänt av sina landsmäns tacksamhet. I vida kretsar både i Sverige och utlandet har man uppfattat hans försvinnande som en stor tragedi.

För svensk opinion måste det förefalla hart när otroligt, att det öde, som drabbats en svensk i diplomatisk tjänst, icke efter så lång tid skall ha kunnat redas ut. Allmänheten kan med rätta önska en redo- görelse av regeringen för dess arbete att rädda Raoul Wallenbergs liv eller skapa klarhet kring hans öde. I förhoppning om att de senaste uppgifterna om Wallenberg skola visa sig riktiga måste regeringen lämna intet oförsökt utan sätta in all sin kraft på att Wallenberg snarast måtte beredas tillfälle att återvända till vårt land.

Med anledning av det anförda anhåller jag om andra kammarens till- stånd att - i utrikesministerns frånvaro - till statsministern få fram- ställa följande spörsmål:

1. Vilka fakta äro för regeringen kända rörande Raoul Wallenbergs öde?
 2. Vill regeringen lämna kammaren en redo- görelse för vad som åtgjorts och alltjämt måste åtgöras från utrikesdepartementet och andra myndigheter för att rädda Wallenbergs liv eller klarlägga hans öde alltifrån hans försvinnande för snart tjugu månader sedan?
- Stockholm den 13 november 1946.

Elis Håstad

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETang. Rudolph Philipp's bok
om Raoul Wallenberg.

U. n.

Stockholm den 15 november 1946. Stockholm		
N:o 562		BIL
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAL. <i>[initials]</i>

Broder,

Häromdagen utkom i Stockholm en bok om Raoul Wallenberg av österrikaren Rudolph Philipp. Boken väckte en del uppseende i pressen, och jag översänder härmed tillsammans med ett exemplar av publikationen klipp av de viktigaste tidningsartiklarna.

Din tillgivne

u Dahlman.

Envoyén Hägglöf,
Moskva.

Kerib.
16.11.46
[initials]

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETang. Rudolph Philipps bok
om Raoul Wallenberg.

Stockholm den 15 november 1946.		
Stockholm 2 bil.		
N:o 563		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAL. Ju I

U.n.

Broder,

Häromdagen utkom i Stockholm en bok om Raoul Wallenberg av österrikaren Rudolph Philipp. Boken väckte en del uppseende i pressen, och jag översänder härmed tillsammans med ett exemplar av publikationen klipp av de viktigaste tidningsartiklarna.

Din tillgivne

u Dahlman.

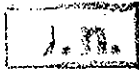
Chargé d'affaires Arfwedson,
B u d a p e s t .

Kreis
EXP. 12
EXP. 11
Ju I

Frychius/JL

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Boken om Raoul Wallenberg.

Stockholm november 1946

Stockholm november 1946		
N:o 581		8 bil. BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. L	MAL Eu I

Broder,

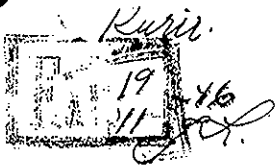
./.
./.

En i dagarna utkommen, i pressen åtskilligt uppmärksammas bok av en österrikisk flykting om Raoul Wallenberg översändes härmed tillsammans med några tidningsutgållanden.

Din tillgivne

u. Dahlman.

Envoyén Söderblom,
Bern.

Frychius/JL

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Boken om Raoul Wallenberg.

U.n.

STOCKHOLM		
Stockholm den 16 november 1946.		
N:o 934		§ bil. BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Broder,

Till Din kännedom översänder jag härmed en i dagarna utkommen bok av en österrikisk flykting om Raoul Wallenberg. Boken har väckt åtskillig uppmärksamhet i pressen, och jag bifogar några tidningsklipp.

u. Sven Frychius

Legationssekreterare Anger,
K a i r o .

Kuirs.
Exp. 19/11/46
J.H.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET Grafström/AA

Telegram

ang. R. Wallenberg.

9

STOCKHOLM. 18 nov. 1946.		
N:o 13/		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL Euc

Envoyén Danielsson (Kusk)

Légation Suède

BERNE

Pressen uppger Raoul Wallenberg vid sitt försvinnande skulle innehaft papper utvisande att han vore svensk chargé d'affaires stop Telegrafera huruvida uppgiften äger någon grund

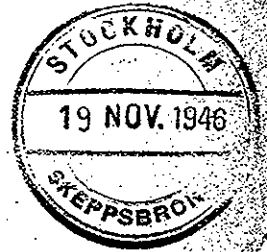
Cabinet

xp 18/11 kl. 11. AA.

TELEGRAM.

KUNGL. TELEGRAFVERKET.

sp. av hbu3=co

sss sns500 berne 21w 19/11 1840 etat

VIA SVERIGERADIO

cabinet

stkm

RM *5: a 22*
19
P 2
227 danielsson dementerar kategoriskt wallenberg av beskickningen
erhaallit naagot som helst papper tillerkaennande honom staellning
charge d affaires

celsing

litr. r. Grafström
Bernhet *provisiskt* } *meddelade*

Nr

TELEGRAM.

Cabinet Utsändes hela dygnet.
Kungl. Utrikesdepartementet
Gustaf Adolfs Torg 1

5

Wallenberg var ej chargé d'affaires.

Legationssekreterare Raoul Wallenberg hade ingen av svensk myndighet utfärdad legitimation som svensk chargé d'affaires "i de av ryssarna befriade områdena av Ungern" enligt vad en av UD verkställd undersökning visar.

Författaren Rudolph Philipp påstår i sin bok om Wallenberg, att denne skulle ha uppvisat en sådan handling för den ryska patrull, som först påträffade honom. En undersökning i UD har visat, att man i Stockholm aldrig företagit en sådan utnämning, och f.d. Budapestministern Danielsson, som f.n., vistas i Schweiz, har vid förfrågan från UD bestämt förnekat, att han utfärdat någon som helst handling av antytt slag. Från UD:s sida påpekas, att antingen måste alltså Philipps uppgift vara direkt felaktig eller också har Wallenberg på egen hand utrustat sig med en sådan legitimation.

P 28 I

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1946.

Andra kammaren.

Nr 38.

a d r s
~~Lördagen den 23 november.~~

Kl. 2 em.

~~Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmanen.~~

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 innevarande november.

§ 2.

Avlämnades följande Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen

av herr statsrådet *Sträng* propositionerna:

nr 380, med förslag till lag om kontroll å överlåtelse av vattenkraft; och
nr 382, angående ersättning för vissa översvämningsskador m. m.; samt

av herr statsrådet *Nilsson* propositionerna:

nr 377, angående fria resor i vissa fall för personal vid försvaret;

nr 378, angående godkännande av avtal mellan kronan och Stockholms stad
rörande upplåtelse av Bromma flygplats till kronan och av Ladugårdsgårde
till staden m. m.;

nr 379, angående byggande av en storflygplats m. m.;

nr 381, angående avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat I till
riksstaten för budgetåret 1946/47; och

nr 383, angående viss disposition av behållning å anslag till komplettering
av det permanenta telefonnätet.

Samtliga dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna proto-
koll:

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justie-
departementet den 21 november 1946.*

Till justitiedepartementet hade den 21 november 1946 från länsstyrelsen i Sö-
dermanlands län inkommit fullmakt för fabrikören P. G. Friberg, Nyköping,
vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens
andra kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedeparte-
mentet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgälds-
kontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmak-
ten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.20 em.

In fidem

Gunnar Britth.

Onsdagen den 27 november.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Svar på
interpellation.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Hans excellens herr statsministern **Erlander**, som anförde: Med kammarens tillstånd har herr Håstad till mig riktat följande frågor:

1. Vilka fakta äro för regeringen kända rörande Raoul Wallenbergs öde?
2. Vill regeringen lämna kammaren en redogörelse för vad som åtgjorts och alltjämt måste åtgöras från utrikesdepartementet och andra myndigheter för att rädda Wallenbergs liv eller klarlägga hans öde alltifrån hans försvinnande för snart tjugu månader sedan?

Till svar å dessa frågor får jag anföra följande.

Efter de tyska truppernas inmarsch i Ungern i mars 1944 inträdde en stark försämring i de ungerska judarnas läge. I anledning härav igångsattes en svensk hjälpaktion, som åsyftade att söka förhindra deportation av judar, som genom nära släktskap med personer här i riket kunde sägas ha viss anknytning till Sverige. Då deportationerna på försommaren tilltogo i omfattning, riktade Konungen den 30 juni 1944 en personlig vädjan till ungerske riksföreståndaren amiralen Horthy. I samband härmed anställdes i juli 1944 Raoul Wallenberg vid beskickningen i Budapest för att under sändebudets ledning omhänderhava beskickningens humanitära arbete, d. v. s. hjälpverksamheten bland judarna. En särskild avdelning vid beskickningen upprättades under Wallenbergs ledning, främst för att pröva de tusentals ansökningar om skyddspass, som strömmade in, och för att genom intervention hos de ungerska och tyska myndigheterna söka få anhållna eller inspärrade judar sätta på fri fot. Avdelningens personal rekryterades bland frivilliga judiska krafter och uppgick till flera hundra personer.

Jag begagnar detta tillfälle att uttala regeringens stora uppskattning av det uppoffrande och framgångsrika arbete i humanitetens tjänst, som en svensk man utfört under svåra och farliga förhållanden.

Vid de ryska truppernas framryckning genom Ungern kvarstannade Wallenberg jämte övriga beskickningsmedlemmar i Budapest. Det sista direkta meddelandet från beskickningen, som kom utrikesdepartementet till handa, innan staden omringades och förbindelserna med yttvärlden avbröts, var ett rutintelegram avsänt den 23 december 1944.

Efter denna tidpunkt avhördes intet från de i Budapest kvarvarande, förrän envoyén Söderblom i Moskva den 17 januari 1945 av vice utrikesministern Dekanòsov underrättades om att Wallenberg lyckats ta sig över till den av

Svar på interpellation. (Forts.)

ryssarna erövrade delen av Budapest. De sovjetryska myndigheterna, hette det vidare, hade vidtagit åtgärder för att skydda Wallenberg och hans egendom.

Samma dag, d. v. s. den 17 januari 1945, sågs Wallenberg av olika personer på skilda platser i Pest, och de som då samtalade med honom uppges, att han hade för avsikt att i bil avresa till Debrecen. Det är också bekant, att han på resan medförde en större penningssumma.

För att söka få utrönt vad som kan ha hänt Wallenberg sedan han sista gången sågs den 17 januari 1945 har utrikesförvaltningen provat och följt alla de uppslag och spår, som på en eller annan väg kommit till dess kännedom. Med beklagande måste dock fastställas, att efterforskningarna hittills visat sig resultatlösa.

Jag övergår nu till att lämna en detaljerad redovisning för de av utrikesförvaltningen vidtagna åtgärderna och börjar då med vad som åtgjorts genom vår beskickning i Moskva.

Under januari och februari månader 1945, d. v. s. vid tiden omedelbart före och efter Budapests erövring riktade sändebudet i Moskva upprepade framställningar till sovjetryska utrikeskommisariatet för att erfara något om det läge, vari vår budapestbeskickning befann sig. Då efter den lugnande sovjetryska förklaringen den 17 januari 1945, som jag nyss omnämnt, intet ytterligare avhörts rörande Wallenberg, instruerades i början av mars 1945 sändebudet i Moskva att förhöra sig hos vederbörande myndigheter. Instruktion om förnyade démarcher telegraferades till Moskva den 17 mars och den 27 mars 1945.

På förslag av envoyén Söderblom i Moskva riktade bankdirektör Marcus Wallenberg en skriftlig hänvändelse till madame Kollontay, överlämnad den 28 april 1945, med begäran om hjälp vid efterforskningarna.

Den 21 april 1945 erhöll envoyén Söderblom instruktion att personligen hos vice utrikesministern Dekanösov hemställa, att de ryska militära myndigheter, under vilkas skydd Wallenberg på sin tid ställts, måtte anmodas verkställa noggrann undersökning rörande hans vidare öden. Denna démarche framfördes den 25 april 1945, och herr Dekanösov lovade därvid att genast vidtaga erforderliga åtgärder.

Den 18 maj 1945 gjorde envoyén Söderblom en ny hemställan till herr Dekanösov om besked rörande Wallenbergs öde.

I en den 24 maj 1945 dagtecknad rapport från Moskva meddelade envoyén Söderblom, att han varit i förbindelse med den ungerske professorn, nobelpristagaren Szent Györgyö, vilken hade den svenska budapestbeskickningen att tacka för sitt liv och väl kände dess medlemmar. Szent Györgyö berättade därvid, att han visserligen ej sammanträffat med Wallenberg bakom de ryska linjerna men likväl där erfarit, att man inom marskalk Malinovskis högkvarter glatt sig åt att den förste svensken påträffats.

Jämlikt utrikesdepartementets instruktion gjorde militärattachén i Moskva den 5 juni 1945 hemställan till de ryska militära myndigheterna rörande Wallenberg. Ehuru från deras sida förklarades, att ärendet icke fölle under militärmyndigheternas avgörande, erhöll militärattachén dock intrycket, att även från deras sida en undersökning skulle göras.

Den 27 juni 1945 ombads nyssnämnde professor Szent Györgyö av envoyén Söderblom att efter återkomsten till Budapest söka förmå ungerska regeringen att efterforska Wallenberg.

Jämlikt erhållna instruktioner hemställde beskickningen i Moskva den 3 november 1945 ånyo om upplysning angående resultatet av efterforskningarna efter Wallenberg. Härvid underströks särskilt den vikt man på svensk sida tillmätte frågan med hänsyn till Wallenbergs ställning såsom legationstjänsteman.

Svar på interpellation. (Forts.)

Vid en av beskickningen i Moskva den 30 november 1945 företagen förnyad démarche i utrikesministeriet meddelade chefen för dess skandinaviska avdelning, Abramov, att de sovjetryska militära myndigheterna änyo beordrats att vidtaga undersökning men att besked om resultatet ännu icke ingått.

Envoyén Söderblom meddelade den 3 januari 1946, att han haft ingående samtal med såväl herr Abramov som med madame Kollontay angående Wallenbergs försvinnande.

I en rapport den 30 april 1946 meddelade envoyén Söderblom, att han vid flera tillfällen änyo erinrat såväl herr Abramov som fru Kollontay om fallet Wallenberg.

När envoyén Söderblom i samband med att han lämnade ministerposten i Moskva i medio av juni 1946 personligen mottogs av marskalk Stalin och av denne tillfrågades, huruvida han hade några särskilda önskemål, förde han fram affären Wallenberg. Stalin lovade därvid söka bringa klarhet i saken.

Vid sin återkomst från sovjetrisk fångenskap berättade den svenske journalisten af Sandeberg i slutet av juni i år, att han i ett ryskt fångläger hade sammanträffat med en rumän och en tysk, vilka, såvitt af Sandeberg kunde erinra sig, skulle ha sett Wallenberg i februari. Dess värre kunde af Sandeberg ej minnas dessa personers namn eller giva någon konkreta uppslag för deras identifiering. De ansträngningar från beskickningarna i Moskva och Bukarest, som icke dess mindre gjordes för att komma i förbindelse med dessa personer, blevo resultatlösa. Beskickningen i Bukarest hade tagit upp saken med bl. a. ryske överbefälhavaren i Rumänien.

Den 25 juli rapporterade beskickningen i Moskva att med utgångspunkt från af Sandebergs meddelanden nya démarcher gjorts hos ryska vederbörande, vilka emellertid ej hade haft några upplysningar att lämna.

Det är emellertid icke bara genom beskickningen i Moskva som utrikesdepartementet sökt lösa gåtan om Wallenbergs försvinnande. Åtskilliga av våra övriga beskickningar ha parallellt med moskvabeskickningens démarcher var på sitt håll sökt följa de spår, som bragts till utrikesdepartementets kännedom.

Genom beskickningen i Rom anhöll svenska regeringen i början av år 1945 om Vatikanens hjälp för att erfara vad som kunde ha hänt våra tjänstemän i Budapest.

Den 2 mars 1945 ingick underrättelse från beskickningen i Bukarest, att budapestbeskickningens samtliga medlemmar påstodes befinna sig i säkerhet med undantag av Wallenberg, som i medio av januari skilt sig från de övriga. Sändebudet i Bukarest erhöi i anslutning härtill instruktion att genom ungerska regeringen och med anlitande av andra vägar söka erhålla uppgift om var budapestbeskickningens samtliga medlemmar, inbegripet Wallenberg, befunno sig.

Under mellantiden hade den ungerska kossuthradion den 8 mars 1945 förklarat, att alla tecken tydde på att Wallenberg mördats av gestapoagenter.

Den 23 maj 1945 instruerades beskickningen i Bukarest att till mosaiska församlingen i Budapest söka framföra en begäran från professor Ehrenpreis om upplysningar rörande Wallenberg.

Den 1 juli 1945 telegraferade beskickningen i Bern att en tillförlitlig schweizare i början av april i Budapest träffat en person, som påstått sig ha sett Wallenberg, som då vore vid god hälsa och hölle sig dold i Pest. Då vi vid denna tidpunkt saknade representation i Ungern, ombads följande dag härvarande amerikanske minister att genom Förenta staternas beskickning i Budapest göra efterforskningar efter Wallenberg. Till svar å denna hemställan meddelade amerikanska beskickningen den 21 augusti 1945, att State Department riktat flera förfrågningar rörande Wallenberg till olika amerikanska organisa-

+ På grund av uppgift
Att Wallenberg
1946

Svar på interpellation. (Forts.)

tioner i Ungern, vilka emellertid hittills icke haft något att inberätta. De amerikanska myndigheterna komme att hålla uppmärksamheten fäst på fallet och omedelbart till svenska regeringen vidarebefordra de upplysningar, som kunde erhållas.

Beskickningen i Bern telegraferade den 28 augusti 1945, att en ungersk medborgare för tredje person skulle ha uppgivit, att Wallenberg fortfarande vore vid liv. Det vore emellertid enligt hans uppfattning lönlöst att företaga officiella démarcher.

Den 2 november 1945 meddelade utrikesdepartementet amerikanska beskickningen i Stockholm, att man vore tacksam, om amerikanske ministern i Budapest ville fortsätta sina ansträngningar. Beskickningen meddelade i anslutning här till den 19 november 1945, att de amerikanska myndigheterna i Budapest varit i förbindelse med nyssnämnde ungare, som emellertid icke hade sig något bekant om vad som kunde ha hänt Wallenberg efter den 17 januari 1945.

Den 15 mars 1946 meddelade beskickningen i Bern, att den varit i förbindelse med en schweizisk diplomat, tidigare ackrediterad i Budapest, som efter stadens erövring tillbringat ett år i rysk fångenskap. Han hade icke sammanträffat med Wallenberg, sedan denne sökte sig över till ryska sidan, men sade sig ha goda skäl tro, att Wallenberg vore bättre anskrivnen hos ryssarna än kanske någon annan.

Aftonbladet innehöll den 29 juni i år en artikel om en svensk affärsman som på ett hotell i Schweiz i november 1945, alltså mer än 7 månader tidigare, träffat en ungersk dam som uppgivit att hon från hemlandet erfarit, att Wallenberg befunnit sig i »ett litet fängelse på landet». Beskickningen i Budapest lyckades efter betydande ansträngningar spåra upp denna ungerska dam. Hon hade emellertid intet annat att förtälja om Wallenberg än att hon ryktesvis erfarit, att han lyckligen hemkommit till Sverige via Moskva!

Så snart vi erhöilo egen representation i Ungern, vid jultiden 1945, igångsatte beskickningen där ett vidlyftigt efterforskningsarbete. Vår chargé d'affaires i Budapest rapporterade härom den 26 januari 1946, att han bland annat genom ungerska tidningspressen tillkännagivit sin önskan att komma i förbindelse med personer, som kunde ha upplysningar om Wallenberg att lämna. Beskickningen hade låtit göra förfrågningar såväl bland Wallenbergs forna medarbetare som bland andra ungerska judar och hos ungerska utrikesministeriet hemställt om en snabb och grundlig undersökning i ärendet. Beskickningschefen hade dessutom upptagit saken med sovjetryska beskickningen i Ungern. Ingen av den mångfald personer, som beskickningen utfrågat, hade sett Wallenberg efter den 17 januari 1945. En anonym sagesman hade emellertid uppgivit, att han den 17 januari sett Wallenberg i en bil i Pest i sällskap med tre namngivna ryska militärer. Med anledning härav gjorde beskickningen i Moskva en ny démarche hos utrikesministeriet. Hittills ha dessa tre militärer emellertid ej kunnat identifieras av de ryska myndigheterna.

I början av juli 1946 erhöil utrikesdepartementet underrättelse att en ungersk person uppgivit, att han våren 1945 tillsammans med Wallenberg och en svensk suttit i rysk fångenskap i Tjeckoslovakien och sedermera jämte sina medfångar transporterats till staden Focsani i Bessarabien. Beskickningen i Bern lyckades komma i kontakt med nyssnämnde svensk, som meddelade att uppgiften måste vara felaktig. Han hade visserligen jämte uppgiftslämnaren åtföljt de åsyftade fångtransporterna och suttit i focsaniläget men under denna tid varken sett eller hört omtalas Wallenberg, som han senast träffat hösten 1944.

En person vid namn Manfred Lundberg, som ifrågavarande tid suttit i focsaniläget, meddelade den 19 juli 1946, att han aldrig där sett Wallenberg eller hört nämnas, att någon svensk funnes i läget.

+ Det har också uppgivits av den division hos vilken W. uppgift skulle ha påflyttats till Focsani.

Fel!
S.S.

D.S. van

manus

rom T. U.

högskola

19/11
110

Svar på interpellation. (Forts.)

Den 1 augusti 1946 rapporterade beskickningen i Bukarest att de ryska militärmyndigheterna i Rumänien förklarat sig icke kunna fastställa, huruvida Wallenberg varit i fogsäniläget.

Beskickningen i Budapest meddelade den 16 september 1946, att den varit i direkt förbindelse med nyssnämnde ungrare, som därvid bekräftat, att han suttit fången tillsammans med Wallenberg våren 1945. Han hade uppgivit, att en namngiven österrikare varit fånge tillsammans med Wallenberg vid månads-skiftet april/maj 1945. Denne österrikare har efterforskats av vår beskickning i Wien, som utrönt, att han i mars i år avrest till okänd adress i Tyskland utan att sedan låta sig avhöra. Utrikesdepartementet fortsätter sina ansträngningar att komma i förbindelse med denne man.

Den av mig lämnade redogörelsen ger svar på herr Håstads frågor om vilka åtgärder, som vidtagits av de officiella myndigheterna.

Det viktigaste uppslaget har naturligtvis varit och är alltjämt det, som med utgångspunkt i herr Dekanösovs förklaring den 17 januari 1945 bearbetats av beskickningen i Moskva. Något tillfredsställande svar har icke, såsom av min redogörelse framgår, erhållits på vår representants upprepade démarcher och påminnelser. Till sist upptogs frågan av vårt sändebud med marskalk Stalin själv. Jag hoppas att den ärade interpellanten och kammarens övriga ledamöter skola ge mig rätt, då jag förklarar, att de mest enträgna och allvarliga försök gjorts att erhålla visshet om Wallenbergs öde. En av de instruktioner, som lämnades envoyén Häggelöf vid tillträdet av posten i Moskva, var att med de sovjetryska myndigheternas bistånd söka komma till slutlig klarhet i fallet Wallenberg. Jag vill ännu en gång understryka, att regeringen icke med vad som åtgjorts betraktar fallet Raoul Wallenberg som ett avslutat ärende. Alla ansträngningar komma jämväl i fortsättningen att göras, och jag vill endast till sist uttrycka förhoppningen om att vi skola komma till visshet angående hans öde. Självklart räkna vi härvid i första hand på att upplysningar skola stå att vinna från de sovjetryska myndigheterna, till vilka upprepade hänvändelser ju redan skett och med vilka kontakt alltfört kommer att upprätthållas.

Härpå yttrade:

Herr Håstad: Herr talman! Jag frambär till Ers Excellens mitt värdsamma tack för både den snabbhet och den utförlighet, varmed jag fått svar på mina bägge frågor. Jag gläds liksom alla andra svenskar åt det uppskattande erkännande, som den svenska regeringen nu i officiellaste form — liksom tidigare den ungerska regeringen — ägnat Raoul Wallenbergs sällsynta, farofyllda resultatrika verk i barmhärtighetens och civilisationens namn. Jag skyndar mig också att med den oförbehållsammaste tacksamhet ta fasta på hans excellens uttalande till sist i svaret, nämligen att regeringen inte vill betrakta fallet Raoul Wallenberg som »ett avslutat kapitel», utan tvärtom utlovar att »alla ansträngningar» även i fortsättningen komma att göras för att skapa, som det hette, »slutlig klarhet» om den svenske diplomatens öde.

Min första fråga — vilka fakta, som äro för regeringen kända rörande Raoul Wallenberg — har statsministern indirekt besvarat genom den av mig i interpellationens andra fråga önskade redogörelsen för regeringens åtgöranden under de 22 månader, som förflutit sedan Wallenberg den 17 januari i fjol försvann. I svaret har inte någon slutsats dragits om i vilken riktning det nu tämligen utförligt redovisade materialet pekar. Så motsägelsefullt och oklart som detta material åtminstone ögonskenligen framträder, skall inte heller jag göra några försök till bestämda slutsatser. Men lägger man ihop vad som anförts i interpellationssvaret, vad jag under dessa dagar hört från de anhöriga — den legi-

Svar på interpellation. (Forts.)

timaste parten i detta fall — och det väsentligaste av vad som för den uppmärksamme står att läsa i Rudolph Philipps bok, kan man inte undgå att konstatera den förvånande stora samstämmigheten i en rad av uttalanden, som få betraktas som de relativt mest bestyrkta, indicerande eller auktoritativa.

Inom parentes vill jag här deklarerat, ifall det verkligen skall vara behövt, att jag i denna fråga inte på något sätt haft någon kollaboration med doktor Rudolph Philipp. Men jag anser mig oförhindrad att från denna talarstol förklara, att doktor Philipp — som jag sedan flera år i andra sammanhang lärt känna och högt skatta — genom sin bok har gjort sig förtjänt av allt erkännande. Han har, märk väl av rent ideella skäl, satt in sin ovanliga, om än ibland väl sprudlande intelligens, sina enastående kunskaper om Centraleuropa och sin outsläckliga mänsklighetslidelse för att medverka till detta mysteriums uppklärande. Troligen är det ingen tillfällighet, att just en flykting, som själv ryckts upp ur sin rot och upplevt ofriheten, flammade upp för Raoul Wallenbergs sak. Redan uppsätet hos doktor Philipp är tillräckligt meriterande. Men även om dennes värderingar av utrikesdepartementets skilda insatser vid efterforskningen självfallet stå för hans egen räkning, synes dock värdet av de praktiska uppslag, som boken innehåller, knappast i någon väsentlig mån ha reducerats genom regeringens nu lämnade redogörelse.

Alltnog: jag finner andra kammaren inte vara rätt forum för någon detaljdebatt om de uppgifter, som redogörelsen för regeringens insatser innehåller. Jag vill blott konstatera följande: de utsagor eller förmodanden, som gått ut på att Raoul Wallenberg på det ena eller andra sättet dödats i början av 1945 men som aldrig någonsin innefattat något närmare angivande av tid, plats eller omständigheter, motsägas av andra uttalanden på ett sätt, som mycket liknar bevisning. Den 17 januari 1945 kom meddelandet från vice utrikeskommissarien Dekanösov att ryssarna omhändertagit Wallenberg. Sedan följa slag i slag på olika vägar uppgifter att Wallenberg i föl befann sig i olika läger: av den ungerske nobelpristagaren Györgyö, av den ungerske riksbanksdirektören Takaczy via schweizaren doktor Lauer, Wallenbergs kompanjon i handelsbolaget, av den ungerske medborgare, som redogörelsen omnämner, av den ungerska fru Lichtner på resa i Lugano via direktör Folke Claeson och slutligen av redaktör af Sandeberg, vilkens vittnesmål med hänsyn till formen bjuder det kanske största intresset. Till allt detta bör också läggas vad som inte nämnts i interpellationssvaret, nämligen dels madame Kollontays lugnande försäkran i februari i föl till Raoul Wallenbergs mor, fru von Dardel, att sonen befann sig i säkerhet under Sovjetunionens beskydd, dels meddelandet från attachén Berg i utrikesdepartementet om hur angelägna ryssarna vintern 1945 voro att samla material bland Wallenbergs medhjälpare mot denne — något som väl ej skulle ha skett, om Wallenberg omkring den 17 januari omkommit eller dödats. Utan att här gå in på de antydningar om att Wallenberg alltjämt skulle vara i livet, som på sistone gjorts, synes man berättigad att konstatera, att materialet ger starka sannolikhetsskäl för att Wallenberg i föl internerades av ryssarna och sedan förts vidare mot ännu fördolda öden.

Jag kan inte sätta mig till doms över om utrikesdepartementet vid sina många, erkännansvärda aktioner i Moskva, Budapest, Bukarest, Bern och vid Heliga Stolen i eller utan samarbete med amerikanska myndigheter gjort allt som stått i dess makt för att få Wallenberg fri, därest han lever, eller skingra dunklet kring hans öde. Att svårigheterna i denna kaotiska tid vid dessa bemödanden varit mycket stora skall förbehållslöst erkännas. Ingen kan våga påstå, att en aktion lagd på det eller det viset skulle ha bragt resultat. Å andra sidan kan inte heller förnekas, att utrikesförvaltningen vid fullföljandet av olika positiva uppslag inte en enda gång lyckats helt att få en uppslagsända.

Andra kammarens protokoll 1946. Nr 38.

Svar på interpellation. (Forts.)

Kvar står under alla förhållanden det intrycket, att utrikesdepartementet, därtill förvisso då och då föranlett av den förtvivlade moderns vädjanden, varit i hög grad pådrivande på legationen i Moskva. Jag förstår, att hans excellens inte gärna velat beröra en fråga av denna interna natur, men jag tror mig ha säker grund för påståendet, att utan utrikesledningens bestämda inskridanden och instruktioner skulle minister Söderbloms démarcher hos vederbörande ryska myndigheter inte ha blivit så många och så energiska, som redogörelsen låter antyda. Med all respekt för minister Söderbloms kvalifikationer och yrkesskicklighet leder dock detta fall tanken tillbaka till minister Brändström, den sista tsartidens svenska sändebud i Ryssland, ständigt lika fast och kraftfull i sitt uppträdande så fort det gällde att tillvarata svenska medborgares liv och intressen.

Men mest förvånar mig dock det nuvarande sändebudets, minister Hägglöfs, för de anhöriga likgiltiga uppträdande i denna fråga. Det må vara sant, att detta för den stora frågans utredande är utan större betydelse, men det gäller dock problemet om förhållandet mellan ämbetsmannen och de hjälpsökande. Minister Hägglöf har tillställts två inträngande vädjande brev från Raoul Wallenbergs mor, det första i juli. Intet av dem har besvarats. Raoul Wallenbergs mor gjorde också ansträngningar att komma i kontakt med den svenske ministern, när han var hemma i somras. Lika fruktlöst och förgäves. Jag skall inte närmare beröra detaljerna. Jag fastslår endast, att det enligt min syn är en svensk ministers skyldighet inte bara att visa sedvanlig höflighet utan också att på allt sätt visa sig mån om att komma i kontakt med de människor, vilkas intressen han är satt att tillvarata. Det borde, oavsett alla mänskliga konsiderationer, ha varit angeläget för sändebudet att inhämta alla de upplysningar, som till äventyrs stode att vinna genom ett samtal med de anhöriga, helst som hans excellens nyss upplyste om att skapandet av klarhet i fallet Wallenberg var en av instruktionerna till det nyutnämnda sändebudet. Vad jag här sagt bör gälla oavsett vem den hjälpsökande svenska medborgaren är, men det måste om någonsin ha giltighet i ett fall, när det gäller en svensk i diplomatisk tjänst och av det ungerska folket för sin hjältemodiga gärning hyllad i exceptionellt hedrande former. Dess bättre — och jag skyndar mig att säga det — hör det till undantagen, att ett dylikt uppträdande behöver registreras bland de svenska beskickningarnas normalt så förekommande tjänstemän i högre eller lägre ställning.

Detta om frågans inre, svenska sida.

Om den yttre sidan, om förhandlingarna med andra stater, vill jag till sist endast — liksom hans excellens nyss — inskräpa det anmärkningsvärda, att Sovjetunionens myndigheter inte kunnat förmås att lämna något besked av något slag, i den ena eller andra riktningen, alltsedan Dekanösov och madame Kollontay för snart två år sedan gävo sina försäkringar. Detta dröjsmål kontrasterar mot den iver om snabbaste möjliga avgörande, varmed högsta vederbörande i Moskva krävde — och också vann — den svenska regeringens ingripande beträffande en här under kriget häktad och dömd rysk medborgare. Skulle Raoul Wallenberg vara vid liv och av ryssarna misstänkas för något, som föranlett en internering, borde det inte numera, efter allt som nu vittnats om hans humanitära verksamhet i Budapest, bereda regeringen några oöverstigliga hinder att fritaga honom från dessa misstankar eller lägga saken till rätta. Om Raoul Wallenberg varit chargé d'affaires eller inte, är för frågans bedömande likgiltigt — han var i sina barmhärtighetens ärenden stadd i svensk diplomatisk tjänst och bör åtnjuta alla de hänsyn, som enligt folkrätten följer därmed. I frågans läge förstår jag dock svårigen det diplomatiska i den energi, som utrikesdepartementet på sistone lagt i dagen för

Svar på interpellation. (Forts.)

att visa upp att Wallenberg, som uppenbarligen dock de facto var främste svenske representant i Pest efter ryssarnas intåg där, inte de jure intog ställningen som chargé d'affaires. Jag finner det i detta sammanhang befogat att erinra om att Sverige tidigare beviljat Sovjetunionen särskilda företrädesrättigheter i fråga om diplomatisk immunitetsrätt — jag tänker på 1928 års särskilda handelsöverenskommelse med dess förmåner för handelsdelegationen.

Jag uttalar den bestämda förhoppningen att i den atmosfär av livligare och förtroendefullt umgänge mellan Sverige och Sovjetunionen, vartill det nyss godkända svensk-ryska handelsavtalet syftar — och jag vill tillägga, att även jag röstade för detta — att, säger jag, i denna atmosfär och med hänsyn till alla de stora favörer, som detta avtal erbjuder Sovjetryssland, det skall bli den svenska regeringen snart möjligt att slutgiltigt reda upp den affär, som föranlett min interpellation och på vars avveckling så många blickar från andra länder äro riktade. Jag tackar än en gång hans excellens för hans oreserverade utfästelser om förnyade regeringsansträngningar. I angelägenheten att, såvitt Raoul Wallenberg ännu är vid liv, återbörda honom till Sverige kan det inte finnas några partiintressen utan endast de mänskliga intressen, som förena alla från de ängslande anhöriga till de otaliga, som ha hans oförvägna mod att tacka sina liv för.

Hans excellens herr statsministern **Erlander**: Herr talman! Jag begärde inte ordet för att polemisera mot den ärade interpellanten. Jag tror jag helt kan instämma åtminstone i det väsentliga av de tankegångar han gjorde sig till talesman för. Det är emellertid ett par punkter, som jag skulle vilja ytterligare belysa.

Det överraskade mig, att interpellanten hade den uppfattningen, att vår nuvarande minister i Moskva är ointresserad av den Wallenbergska affären. Jag har själv haft ett mycket ingående samtal med honom om dessa ting, och jag har inte kunnat finna annat än att han besjålas av samma iver som vi andra att komma till rätta med vad som förevarit och att han visar samma intensitet och vilja att söka efter vägar. Meningarna kunna givetvis vara delade om vilka vägar, som äro säkrast framkomliga. Jag vill, herr talman, deklarerera, att jag tror det är en missuppfattning, om man gör gällande, att vår minister i Moskva skulle ha mindre intresse för denna sak än den svenska regeringen.

Jag vet inte, om det var en liten nyansskillnad mellan mitt och herr Håstads sätt att tolka regeringens svar. Om det var det, vill jag gärna göra ett litet förtydligande tillägg. När den svenska regeringen och den svenska utrikesförvaltningen med sådan iver och intensitet försökt utröna Wallenbergs öde, har det varit av två skäl. Det första är naturligtvis, att när en svensk, därtill en framstående svensk, som gjort vårt land och mänskligheten så stora tjänster som Wallenberg gjort, försvinner, måste man göra allt för att bringa klarhet över hans öde. Detta är det ena självskrivna motivet. Det andra, och det är det tillägget jag vill göra, om det är någon oklarhet i interpellationssvaret på den punkten, är att vårt intresse och vår iver givetvis eggats av förhoppningen att Wallenberg trots allt befinner sig i livet. Det har alltså inte bara varit fråga om att göra en undersökning för att utröna en svensk medborgares öden, utan ansträngningarna ha fördubblats inför varje nytt rykte av tanken att det ändå finns en viss sannolikhet för att Wallenberg fortfarande är vid liv. Det ligger i den svenska regerings intresse att försöka få Wallenberg åter till vårt land. Det är möjligt, att även herr Håstad tolkar mitt svar så att han funnit svaret innehålla dessa tankar, men för att inte den missuppfattningen skall uppstå, att inte förhoppningarna om Wal-

Svar på interpellation. (Forts.)
lenberg ändå lever delas av regeringen, har jag begärt ordet för detta tillrättaläggande.

Herr Håstad: Herr talman! I det senare hänseendet har jag inte på något sätt missförstått regeringens syftemål.

I förra hänseendet, nämligen frågan om minister Hägglöf, är jag, herr talman, angelägen att betona, att vad jag yttrat blott avsett, såsom jag formulerade det, hans likgiltighet för de anhöriga. Däremot har jag inte uttalat mig om det intresse, som han visat för själva saken och dess utredning. Jag har ingen anledning att när det gäller hans insatser i Moskva betvivla hans redligaste avsikter.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 2.

Föredrogs den av fröken Öberg vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet, angående minskningen av kötttransonerna.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 3.

Föredrogs den av herr Jansson i Örebro vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet, angående avkortning i vissa fall av resterande skatter, som förfallit till betalning före den 1 januari 1947.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 4.

Föredrogs den av herr Sveningsson vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet, angående utredningen rörande möjligheten att förbättra vägförbindelserna genom landets mera avlägsna skogsområden m. m.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 5.

Föredrogs vart efter annat statsutskottets utlåtanden:

nr 269, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 283, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående preliminär överenskommelse med Finland om behandlingen av finska skulder till Sverige.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 6.

Herr statsrådet Myrdal avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 384, angående godkännande av en mellan Sverige och Norge träffad överenskommelse rörande det svensk-norska varuutbytet under år 1947; och

אדישער וועלט-קאנגרעס

WORLD JEWISH CONGRESS

הקונגרס היהודי העולמי

RELIEF AND REHABILITATION DEPARTMENT

GREV MAGNIGATAN 11 "

TELEFON 67 35 13

67 35 14

67 35 15

TELEGR.-ADR. RELICO

STOCKHOLM

den 23/11 -46.

U. K. UTRIKES DEPT.		
D. No. 244240		
25 NOV. 1956		
AVD.	GR.	ML.
P	2	Ku

Till

Hans Excellens Herr Statsministern Tage Erlander.

Svenska sektionen av World Jewish Congress tillåter sig härmed att i frågan angående Raoul Wallenberg vördsamt anfordra följande.

På initiativ av direktören Lauer, som nedlagt mycket arbete i denna sak, hava vi på sin tid förhandlat med Kungl. Utrikesdepartementet och amerikanske legationen, härstädes, angående en aktiv insats för räddning av Ungerns judar, därvid, vid förhandlingar med utrikesrådet Engzell, föreslagits, att Raoul Wallenberg skulle bemyndigas avresa till Ungern för att leda räddningsarbetet. Härutinnan har UD visat det största intresse.

Direktören Jakob Wallenberg har, när förslaget framfördes, tillfrågats angående Raoul Wallenbergs resa. Det stod klart för direktör Wallenberg, att resan skulle vara förenad med risker, men i betraktande av att man därmed kunde göra en verklig insats för judarna i Ungern tillstyrkte direktör Wallenberg densamma.

Vi hava med beundran följt Raoul Wallenbergs arbete för räddningen av de ungerska judarna och vad han uträttat har överstigit alla förväntningar.

World Jewish Congress har försökt göra allt för att få klarhet i Raoul Wallenbergs öde. Bl. a. har dess delegat i Moskva inter-
venerat hos Kalinin och andra ryska myndigheter och han har där

fått en känsla av att från dessas sida stort intresse förefinnes för att åstadkomma klarhet i saken.

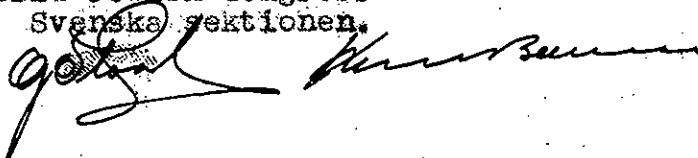
Vidare kunna vi meddela, att vi den 18 oktober 1946 översände 5.000 dollars till sektionen i Budapest för dess arbete. Härvid har värdjats, att en del av detta belopp skulle användas för att samla material angående Raoul Wallenbergs försvinnande.

Vi hava också beslutat utgiva en bok angående Raoul Wallenbergs arbete. Boken skall vid lämpligt tillfälle publiceras i samråd med Kungl. Utrikesdepartementet. För ändamålet hava vi beviljat ett anslag av 2.000 kronor. Mellaneuropeiska kompaniet, skeppsredaren Sahlén och direktören Lauer hava också lovat ställa tillhopa 2.000 kronor till förfogande för ändamålet.

Vi betrakta oss såsom delvis moraliskt ansvariga för Raoul Wallenbergs resa. Vi hava därför självfallet med stort intresse följt ansträngningarna att få klarhet i hans öde. Det är oss angeläget att uttala, att vi anse, att Kungl. Utrikesdepartementet härutinnan gjort allt, som i betraktande av möjligheterna och omständigheterna kunnat stå i dess makt.

Stockholm som ovan.

World Jewish Congress
Svenska sektionen.

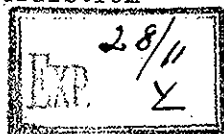

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Grafström/YL

ang. Raoul Wallenberg

Sthlm d. 28.11.46
Nr 550 Överl. jte bil. f. k.
t. Env. Söderblom, Bern.
Fö. Min.:
/u/Grafström

STOCKHOLM Stockholm den 28 november 1946.		
N:o Nr. 1144 ✓	1 BIL.	
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Herr Chargé d'Affaires,

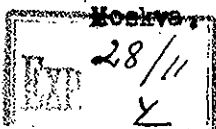
Som Ni säkerligen redan erfarit interPELLERADE Herr Råstads i Andra Kamraren i utrikesministrernas frånvaro statsministern angående de åtgärder, som från utrikesförvaltningens sida vidtagits för att rädda Raoul Wallenbergs liv eller bringa klarhet i hans öde.

Interpellationen besvarades i går, varvid statsministern lämnade en utförlig katalog över, vad som i ärendet åtgjorts från utrikesförvaltningens sida alltifrån Wallenbergs försvinnande. Ni kommer genom Pressbyråns försorg att erhålla interpellations-svaret in extenso. Självfallet intaga därvid de démarcher i saken, som gjorts av beskickningen i Moskva till de ryska myndigheterna en framträdande plats. Sedan envoyén Söderbloms vädjan till marskalk Stalin via den saknades familj bragts till offentlighetens kännedom i en nyutkommen mot utrikesförvaltningen kritisk bok av en österrikisk författare vid namn Philipp, kunde statsministern i sin riksdagsredogörelse icke förbigå denna viktiga episod.

Det torde inte råda någon tvekan om, att ryske ministern hållit sitt utrikesministerium underkunnigt om, vad som här skrivits och sagts i saken. Särskilt har han naturligtvis då understrukit den roll, man här tillmäter Dekanosovs förklaring den 17 januari 1945, som bildat utgångspunkt för alla hittills resultatlösa framställningar hos ryska vederbörande, inklusive Stalin själv.

Med den aktualisering, som fallet Wallenberg sålunda bär

Herr t.f. Chargé d'Affaires U. Bark-Holst,

ha fått jämväl inom ryska utrikesministeriet, anse vi tiden nu vara inne för ytterligare en framstöt i saken. Jag har härom rådfört mig med envoyén Hägglöf, som delar vår uppfattning. Jag får därför anmoda Eder att, under framhållande av det uppseende mysteriet Wallenberg på sistone väckt inom svensk allmän opinion, under hand göra en förnyad anhållan hos vederbörande - helst så högt som möjligt - inom utrikesministeriet i Moskva. Ni bör därvid lämpligen i form av skriftlig promemoria överlämna i avskrift närslutna passus, som avslutade statsministerns interpellationssvar i riksdagen. Eder anhållan bör vara kvalificerad i så måtto, att svenska regeringen anser sig hava rätt att förvänta ett bestämt besked beträffande resultatet av de undersökningar, som vid upprepade tillfällen utlovats av de ryska myndigheterna. ./.

Mottag, Herr Chargé d'Affaires, försäkran om min fullkomligaste högaktning.

För Ministern:

/u/ Grafström

Det viktigaste uppslaget har naturligtvis varit och är alltså jämt det, som med utgångspunkt i herr Dekanosovs förklaring den 17 januari 1945 bearbetats av beskickningen i Moskva. Något tillfredsställande svar har icke, såsom av min redogörelse framgår, erhållits på vår representants upprepade démarcher och påminnelser. Till sist upptogs frågan av vårt sändebud med marskalk Stalin själv. Jag hoppas att den ärede interpellanten och kammarens övriga ledamöter skola ge mig rätt, då jag förklarar, att de mest ensträna och allvarliga försök gjorts att erhålla visshet om Wallenbergs öde. En av de instruktioner, som lämnades envoyén Hägglöf vid tillträdet av posten i Moskva, var att med de sovjetiska myndigheternas bistånd söka komma till slutlig klarhet i fallet Wallenberg. Jag vill ännu en gång understryka, att regeringen icke med vad som åtgjorts betraktar fallet Raoul Wallenberg som ett avslutat ärende. Alla ansträngningar komma jämväl i fortsättningen att göras och jag vill endast till sist uttrycka förhoppningen om att vi skola komma till visshet angående hans öde. Självklart räkna vi härvid i första hand på att upplysningar skola stå att vinnas från de sovjetiska myndigheterna, till vilka upprepade hänvändelser ju redan skett och med vilka kontakt alltfört kommer att upprätthållas.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg

Grafström, Yl.

Stockholm den 28 november 1946.		
STOCKHOLM 19		
N:o 16 11		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAL. Ru

U.n.

Broder,

I anslutning till dagens depesch i Wallenberg-affären
får jag be Dig skicka oss ett telegram så snart ärendet framförts
i ryska utrikesministeriet.

/u/ Grafström

T.f. Chargé d'Affaires Barck-Holst,
Moskva.

28.11

Y

Petri/BN.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg.

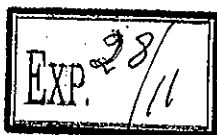
STOCKHOLM		
Stockholm den 28 november 1946. 19		
N:o 91	2 bil. BIL.	
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL I En

Till Majoren K.E. Husberg, Baden-Baden, p.t. Stockholm.
/Hotel Esplanad,
Blasieholmsg. 3/.

Med översändande härjämte i avskrift av dels beskickningens
i Budapest skrivelse nr. 127 den 16 september 1946, dels handbrev
den 26 september 1946 från t.f. chargé d'affaires Malling i Wien
har jag äran anmoda eder söka komma i förbindelse med ovannämnde
Georg Eisenhart von Rothe för inhämtande av de upplysningar denna
må ha att lämna angående Raoul Wallenberg.

/undert./ Grafström.

B. 2

Avskrift.

Wien den 26 september 1946.

Med kurir.

Herr Attaché,

Aberopande Edert handbrev den 17 september 1946 angående ingenjören Georg Eisenhart von Rothe får jag meddela att det numera utrönts att denne i mars 1946 avreste till München, där hans hustru uppehöll sig.

Emellertid har det icke varit möjligt att här erfara von Rothes nuvarande adress. Han har efter avresan icke tillskrivit sina bekanta här. I början av år 1946 lär han på politiska grunder (medlemskap i partiet) ha varit anklagad inför Volksgericht men frigavs inom kort.

Departementet har underrättats om ovanstående.

/undert./ Jens Malling.

Herr Attachén Gunnar Gerring,

B u d a p e s t.

Överlämnas från statsministern
till envoyé Westman, utrikesdepartementet.

POSTGIRÖ 163100
TEL. 56 4085

MIDGÅRDSVÄGEN 9

DJURSHOLM den 28 nov. 1946

196 5421^a
29/11. —
P 2 EwT

Eders Excellens,

Då jag till min glädje erfar, att Eders
Excellens tagit upp fallet Roul Wallenberg, ber jag att härmed
få meddela en sak, som kanske för Eder hemlighållits.

Det har för mig uppgivits, att den kvinnliga
personalen vid svenska legationen ^{i Ungern} underställda byråer våldtogs
av de ryska trupperna, men att saken tystats ned av politiska
hänsyn. Möjligen är det mot detta Wallenberg, såsom gentleman,
reagerat.

Ett förhör med envoyén Danielsson och andra
medlemmar av legationen i Ungern torde kunna bringa klarhet i
denna sak.

Högaktningsfullt

B. C. Montgomery

B. C. Montgomery (fil B)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

P2 *21*

29.11.46

Strängt förtroligt.

P. M.

*Wb. Högskolefråga
statsminister den 29/11
med anledning av Böhm personliga
utvärdering och skola
avgång W. S. personliga
utvärdering av Böhm*

Ungerske ministern Böhm meddelade vid ett besök idag hos undertecknad, att han efter debatten häromdagen om Raoul Wallenbergs försvinnande - vilken han bevistat - skrivit till utrikesministeriet i Budapest och begärt att få hitsänt det material angående Raoul Wallenberg, som där kunde finnas. Dels hade nämligen efter vad han visste inrikesministeriet gjort en undersökning, dels hade en journalist, Ilnö Levay, som hört till Wallenbergs skyddslingar, gjort efterforskningar och till och med skrivit en bok om Wallenberg. Möjligen skulle det material, som sålunda föreläge, kunna vara av intresse för utrikesdepartementet.

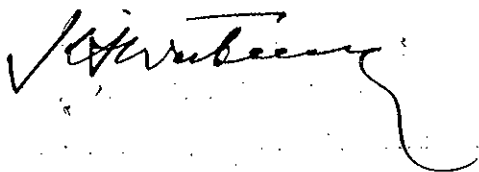
Jag tackade Böhm för de åtgärder han vidtagit och sade, att vi naturligtvis vore mycket tacksamma för alla de upplysningar, som kunde bringa ljus i detta mörka ärende.

Jag frågade därefter Böhm, om han hade någon egen mening om det öde, som träffat Wallenberg. Böhm svarade, att han mycket intresserat sig för fallet och att han vid sina besök i Budapest haft ingående samtal med ett flertal personer, som skulle kunna tänkas giva upplysningar. Resultatet av allt detta vore att han personligen dessvärre vore övertygad om att Wallenberg icke längre funnes bland de levandes antal. Wallenberg hade den 17 januari 1945 lämnat Budapest tillsammans med, som Böhm uppgav, två ryska officerare. Såväl Wallenberg som dessa officerare vore spårlöst försvunna och Böhm hölle för sannolikt, att de i en förstad till Budapest, där sprängda delar av pilkorsstyrkorna funnits, fallit offer för ett angrepp, förmodligen gjort i syfte att tillägna sig pengar m.m. Böhm sade vidare, att han sedan länge kände Philipp, som skrivit den nyligen utkomna boken om Wallenberg. Han betraktade honom som "ein ganz verrückter Kerl". Han vore icke att beteckna

som en journalist "i gammal stil", varmed Böhm menade en hederlig och ansvarskännande sådan. Motiven för att denne utlänning, som åtnjöt gästvänskap i Sverige, ansett det lämpligt och tillbörligt att blanda sig i affären Wallenberg, sökte Böhm dels i det förhållandet, att Philipp vore fylld av ett brinnande hat mot Sovjet, dels också i ekonomiska avsikter. I sistnämnda syfte hade sålunda, angav Böhm, Philipp nalkats Wallenbergs kompanjon i "Bananbolaget", Lauer (?).

Samtalet avslutades med att Böhm sade att det material han kunde komma att lämna måste behandlas förtroligt. Jag svarade, att vi givetvis komme att respektera denna önskan. Skulle emellertid i materialet upplysningar förefinnas, som de svenska myndigheterna behövde använda, hoppades jag att vi skulle få taga upp saken med Böhm och göra upp vad som eventuellt kunde få utnyttjas.

Stockholm den 29 november 1946.

Bennet/IB
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. interpellations-
svar rörande Wallenberg.

STOCKHOLM den 29 nov. 1946.			
N:o 150	Cirk.	1	BIL.
INK. D. N:o			
AVD.	GR.	MÅL	
P	2	Su I	

Utrikesdepartementet har äran översända Hans Exoellens
Statsministerns svar den 27 november 1946 i Riksdagens andra
kammare på riksdagsman Håstads interpellation angående
Raoul Wallenberg.

Stockholm den 29 november 1946.

(Stämpel)

Till samtl. beskickningar och lönade konsulat (utom Rouen)/51exp.

EXP. 2.46
12.12.46

Samt till Riksdagen i Wallenberg
med Remis.

Beskickningar:

Addis Abeba

Ankara

Athén

Belgrad

Bern

Bogotá

Bryssel

Budapest

Buenos Aires

Bukarest

Caracas

Dublin

Haag

Havana

Helsingfors

Kairo

Köpenhamn

Lima

Lissabon

London

Madrid

Mexico

Moskva

Nanking p.t. Shanghai

Oslo

Ottawa

Paris

Prag

Pretoria

Reykjavik

Rio de Janeiro

Rom

Santiago de Chile

Sofia

Teheran

Tokio

Warszawa

Washington

Wien

Lönade generalkonsulat:

Bombay

Chicago

Hamburg

London

New York

San Francisco

Sydney

W. N.

Lönade konsulat:

Gdansk

Mariehamn

Minneapolis

Wellington

~~Rouen~~

Liverpool

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg.

STOCKHOLM		
Stockholm den 30 november 1946.		
N:o 1667		1 bil BIL
INK. D. N:o P.M. av Kab.sekr. 29.11.46.		
AVD.	GR.	MÅL
P	2	EuI

Broder.

U.n.

För Din strängt förtroliga och personliga kännedom ber jag härjämte få översända avskrift av en P.M. över samtal mellan kabinettssekreteraren och härvarande ungerske minister angående Raoul Wallenberg.

Innehållet kommer icke att delgivas Wallenbergs familj.

/u/ Grafström

Chargé d'Affaires Arfwedson,

B u d a p e s t.

3/11 1946

Såld

Mr. Kinn

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM		
Stockholm den 30 november 1946.		
N:o 1668		1 BIL.
INK. D. N:o P.M. av Kab.sekr. 29.11.46.		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eul

U. n.

Broder,

För Din strängt förtroliga och personliga kännedom ber jag härjämte få översända avskrift av en P.M. över samtal mellan kabinetssekreteraren och härvarande ungerske minister angående Raoul Wallenberg.

Innehållet kommer icke att delgivas Wallenbergs familj.

/u/ Grafström

T. Chargé d'Affaires Barck-Holst,
M o s k v a.

30/11-46
Sca
m. kavi

Kunde du vara Ar
ang Kis stamens.

P. M.

En herr Paulisch, Ungerska Exportkontoret (tel. 60 60 90), ringde kl. 14:30 denna dag för att meddela att en affärsförbindelse, ingenjör Kasser, hade undrat om UD eventuellt vore intresserat erfara hans uppfattning rörande Wallenbergs öde. Herr Kasser bodde f.n. på hotel Kung Carl och torde stanna i Stockholm nästa vecka.

Enligt herr Paulisch var herr Kassers åsikt att Wallenberg hade bragts om livet av "tyskarna". Det förelöga inga möjligheter att Wallenberg skulle befinna sig i Ryssland.

Enligt herr Paulisch vore Kasser en trovärdig person.

Stockholm den 30 november 1946.

8

Intrest, Tillbaka
4 dec. Leds 60

Talat Kasser, om nu han
konstigt i Leabo. Skall
någon mig när han
Tillbaka i Skånen om ett
par dagar

3/12 P.

2496 P2 Su I

Telegram iblankettchiffer från
Budapest

Avsant den 30 / 11 1946 kl 1600

Ankom den 30 / 11 1946 kl 0900

Utskrivet i exemplar

Detta är ex.no.

22. Hodosi uppgiver att Engeström, jämför
Engzells handbrev 16 april 1946 sam-
tidigt vistades i fängeläget Benhida,
vár 127.

Arfvedson.

16.9.46

Coll *OK*

Avskrift bhj.

2.12. ch.tgr. Budapest.

ang. Engeström och Wallenberg.

Telegram i chiffer

Från Budapest

Avsant den 30.11.46. kl 1600

Ankom den 30.11.46. kl 0900

Original se R 49 Cs.

INIC UTRIKES F		
D. No	9: B	22
2 dec. 46.		
P.	2	Eu.

22. Hodosi uppgiver att Engeström, jämför Engzells handbrev 16 april 1946 samtidigt vistades i fånglägret i Banihida, vår 127.

Arfwedson.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Avdelningschefen

P285 ✓
2/12-46 1 bil.

a.a. Presschefen fått avskrift.

AA.

P.M.

./.

Med anledning av närslutna, ur "Dagens Nyheter" hämtade, i flera Stockholmstidningar för den 1 december 1946 återgivna notis, enligt vilken hr Rudolph Philipp meddelat T.T., att man på regeringshåll genomgått hans material i Wallenbergsfrågan och "på lördagen återställt det till författaren med förklaring, att man funnit det styrka riktigheten av hans påstående", hade jag på söndagen ett samtal med redaktör Beckman i T.T.. Jag gjorde därvid hr Beckman uppmärksam på att hr Philipps uttalande innebar, att man på regeringshåll funnit riktigheten styrkt av Philipps påstående, att Raoul Wallenberg alltjämt vore i livet. Jag frågade hr Beckman, om T.T. med anledning härav kontrollerat hr Philipps uttalanden hos statsministern. Hr Beckman svarade, att man varit i kontakt med statsministern, som för sin del endast velat stå för notisens första del, innebärande, att regeringen tagit del av materialet. Jag uttalade min förvåning över att T.T. under sådana förhållanden utan reservation återgivit Philipps kommuniké och förde saken vid ett senare telefonsamtal på tal med direktör Reuterswärd. Denne förklarade, att han ansåg, att Beckman handlat emot T.T:s principer, och komme att upptaga frågan med sin efterträdare.

Statsministern bekräftade vid samtal, att han varit i förbindelse med T.T. och att han därvid endast godkänt kommunikéns första del. Vid ett samtal, som T.T. haft med hr Tunborg, skulle denne

hava sökt förmå vederbörande att över huvud taget icke intaga Philipps meddelande. Måhända utgör Tunborgs mörklägningsförsök förklaringen till att Beckman handlat såsom han gjort.

Stockholm den 2 december 1946.

*C
Gm*

NYHETER Söndagen den 1 December 1946

Material om Wallenberg granskat av regeringen

Författarne Rudolph Philipp överlämnade fredagen den 22 november till regeringen det material med stöd av vilket det i hans bok om Raoul Wallenberg påstås att denne alltså är i livet.

Sedan en representant för regeringen tagit del av materialet återställdes det på lördagen till författaren.

Hr Rudolph Philipp har meddelat TT att "man på regeringshåll genomgått materialet och på lördagen återställt det till författaren med förklaring att man funnit det styrka riktigheten av hans påstående.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. tidningsuppgift om en-
voyén Hägglöfs förflyttning
från Moskva.

STOCKHOLM den 2/12 1946.		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	SI ev

*Inteleg. till Res. Rådman
TT 2/12*

*Utläsat av Statensminister
41.*

I Stockholms-Tidningen har uppgivits, att envoyén Hägglöf i Moskva på grund av densenaste utvecklingen av affären Raoul Wallenberg skall förflyttas till annan post. Vidare uppges att envoyén Hägglöf skulle vägrat att i Wallenbergssaken framföra en ny démarche i Moskva.

På T.T.:s förfrågan har utrikesdepartementet förklarat att dessa uppgifter sakna varje grund.

Grafström/SW.
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

Granovskiaffären m.m.

by mnd
exp. se P. 40. J.

Swedeleg
Newyork

STOCKHOLM 4.12.46. 19		
N:o 14	BUD Chiffer	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. <i>P</i>	GR. <i>#D</i>	MAL <i>X</i>

2 bu I

Följande upplysningar rörande aktuella svensk-ryska frågor kunna måhända erbjuda intresse därest Excellensen före sin avresa skulle sammanträffa Molotov.

Primo. Fallet Granovski har föranlett ett uttalande av Tchernychev att detta liksom andra dylika ärenden, Makarova, de sjuka avresta balterna vore ägnat motverka den gynnsamma utvecklingen på handelsavtalets grund. Såväl statsministern som kabinettssekreteraren ha framhållit att dylika frågor icke vore av den betydelse, att de borde tillåtas inverka på den önskvärda utvecklingen av förbindelserna mellan Sverige och Sovjetunionen.

Secundo. Vid förnyad démarche Moskva svensk

*Exp. 4/12 1930
ALB. N. B.*

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Petri/LB
Telegram

ang. fallet Wallenberg.

eg *med*

STOCKHOLM 2.12.46. 19		
N:o 22	BUD chiffer	BIL.
INK. D. N:o 9:B/22		
AVD. R P.	GR. 49 2	MÅL. CS Eu <i>67</i>

~~1211~~ Beskickningen,
Budapest.

Edert 22 Engeström uppgav juli för
beskickningen i Bern han tillsammans Hodosi
suttit flera fångläger men aldrig där sett
eller hört om talas Wallenberg

Cabinet

Exp. 2/12 1750
MS

Berlinrepresentationen har Dekanosov endast ånyo hänvisat till kontrollkommissionen Berlin såsom rätt forum ehuru vi såväl denna gång som tidigare erinrat amerikanskt-engelskt-franskt medgivande föreläge.

Tertio Wallenbergaffären har på sistone som bekant aktualiserats riksdagsdebatt, varvid Moskvabeskickningens fåfänga upprepade démarcher erhålla besked rysk sida. Wallenbergs öde anmälts av regeringen och föranlett kritiska uttalanden såväl Riksstad som pressen. Ny démarche nyligen verkställd Moskva, vari med utgångspunkt Dekanosovs förklaring 17 januari 1945 att Wallenberg ryskt beskydd bestämt besked begärts angående Wallenberg.

Cabinet

Sthlm 4/12 1946

Tolkas underskrift

6.12.ch.tgr.Wien.

INK. UTR.	193	Y386
- G DEC. 1946		
AVD	P	2

Betr. Wallenberg.

Utrikesdepartementet,
personalavdelningen.

RS
Tillåt mig till UD:s disposition ställa följande uppgift, som jag erhållit av hr André Gellert, ungersk medb. tidigare verksam vid ungerska legationen i Sthlm, numera bosatt i S:t Gilgen, Salzburg.

En ungersk medb., baron Nikolaus von Maasburg, befann sig i juni 1945 i det av ryssarna kontrollerade koncentrationslägret Ivanka nära Bratislava. I detta läger sammanträffade Maasburg vid angiven tid med en svensk, vars namn han dock ej kunde minnas. Tillfrågad om svensken hette Wallenberg bekräftade han emellertid att så varit fallet. Jag förmodar att det här gäller samma läger som nämnts i statsministerne redegörelse nyligen. Det är möjligt att svensk kontakt med Maasburg skulle kunna bringa något mera klarhet i saken. Hans adress är: Nikolaus von Maasburg, villa Vogel, S:t Gilgen, Salzburg, Österrike.

Gärna till tjänst om UD önskar göra några ytterligare frågor i saken

Eder

Wladimir Semitjov
Wladimir Semitjov
Valhallavägen 104,

tel: 62 17 03

*Wladimir Semitjov
och tackat 4/12 B*

Petri/LB

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. fallet Wallenberg.

W 22
RB

STOCKHOLM 6.12.46. 19		
N:o 6	<u>chiffer</u>	BIL.
INK. D. N:o 193/4386		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Till Beskickningen,
Wien.

Enligt uppgift av ungerske André

Gellert, tidigare anställd ungerska beskickningen Stockholm, nu bosatt S:t Gilgen, Salzburg, skulle ungerske baron Nikolaus von Maasburg juni 1945 i ryska koncentrationslägret Ivanka nära Bratislava sammanträffat med svensk vid namn Wallenberg. Kontakta Maasburg, adress Villa Vogel, S:t Gilgen, Salzburg.

Cabinet

exp. 6/12 1900
h/w.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

U.n.

Petri/Sm
7.12.46.
V.P.M.t. Statsmin. 1499
Överl.f.k.t.
besk.ch. i Budapest 1499: a
Moskva 1499: b

6, 12.46

P.M.

Ungerske medborgaren Alexander (Sandor) Kasser, född 1909,
föret bosatt i Budapest men nu i Tel Aviv, Palestina, Josef
Israel Street 107, uppsökte idag på begäran departementet och be-
rättade följande.

Han hade varit "generalsekreterare" i Röda Korset i Buda-
pest, närmast under Langlet och kände mycket väl Wallenberg. Om-
kring mitten av november hade han erfäratt att Wallenberg, jämte
Langlet och Kasser själv blivit dödsdömda av pilkorsarna. Sista
gången han sett Wallenberg var den 8 januari 1945, men han visste
att Wallenbergs sekreterare fru Falk sett honom på kvällen den
13 (?), såvitt han förstod omedelbart innan Wallenberg gav sig
över till de ryska linjerna.

Kasser hade själv tagit sig över till ryssarna den 15 ja-
nuari. Han hade häktats av militären, som omedelbart villfarit
hans begäran att bli förd till säkerhetspolisen NKVD, som hållit
honom i mild fångenskap i två dygn. Han hade förhörts och därvid
berättat, att han jämte Langlet och Wallenberg varit verksam i
Röda Korset och för att hjälpa judarna. NKVD hade visserligen
sagt, att svenska Röda Korset vore en ganska skum institution,
som i Tyskland samarbetat med tyskarna, men man hade dock
sig uppskattande om det svenska hjälparbetet i Budapest. Ka-
sser hade sålunda satts på fri fot, erbjudits mat och bostad under
en vecka samt fått i uppdrag att omhändertaga vissa sjukhus
fullmakt bl.a. att av- och tillsätta läkare och annan personal.
Kasser hade omtalat för NKVD att han jämte Wallenberg och Langlet
varit dödsdömd av pilkorsarna. Om NKVD haft något mot Wallenberg
skulle man, enligt Kassers förmenande, ha närmare utfrågat Kasser
om Wallenberg vilket icke skedde.

Med tanke på det goda bemötande han själv mött från rysk

sida ansåg Kasser, att Wallenberg, vars verksamhet vore mera känd, a fortiori skulle ha behandlats väl.

Den 10 februari 1945 hade Kasser farit från Budapest till Debrecen, där han bl.a. hört ett rykte att i det ryska fånglägret i Gödöllö (beläget på vägen mellan Budapest och Debrecen) skulle sitta "sogar ein Diplomat". Efter återkomsten till Budapest omkring den 15 februari hade han hört ett löst rykte - så löst att han ej fäst något avseende vid det och nu nämnde det endast för kuriositetens skull - att Wallenberg skulle sitta i Gödöllö jämte chauffören Langfelder, vilken senare emellertid skulle sluppit ut. Kasser kände väl till lägret Gödöllö och ansåg helt otroligt att Wallenberg funnits där. Visserligen kunde det dröja veckor innan vederbörande blev förhörda där, men alla judar, som förts dit och vid förhören kunnat legitimera sig, hade omedelbart släppts (vilket ej varit fallet i del andra läger), och dels betraktades ju Wallenberg såsom jude ("er war so wie ein Jude"), dels var han så känd av andra personer i lägret att inga tvivel kunnat råda om hans identitet. Personer utan legitimation hade fått välja mellan att bli soldater (vilket nästan alla föredragit) och att avföras till Ryssland.

Kasser hade ej tidigare hört, att Wallenberg av flera trovärdiga personer setts i Pest den 17 januari 1945 och att ryska vederbörande till Moskva rapporterat, att han påträffats. På min fråga vad som kunde tänkas ha hänt Wallenberg, om man utginge från hypotesen att han den 17 januari i bil avreste från Budapest till Debrecen, svarade Kasser, att han vore övertygad, att Wallenberg drabbats av någon bomb på vägen. Han hade sig bekant hundratals personer, som just vid denna tid omkommit på detta sätt, bl.a. den av Röda Korset anställda fröken Pikler.

Teorien om rövarband kunde avfärdas, menade Kasser. De vågade inte operera så nära fronten. Hämd från pilkorsarnas sida var också utesluten. Så snart ryssarna kommit, hade alla pilkorsare blivit "demokrater", d.v.s. kommunister, och all pilkorsaktivitet upphört. Det förhållandet att det eventuellt var be-

kant för utomstående, att Wallenberg medförde en större penningssumma på resan hade nog inte utövat någon större lockelse för rövare. Pengösedlar fanns det i överflöd - ryssarna tryckte själva - och vad man ville åt var livsmedel och andra realvärden. På frågan om Wallenberg kunde ha bortförts av ryssarna utan att få tillfälle identifiera sig, svarade Kasser, att en teoretisk möjlighet bestod, nämligen därest Wallenberg på något sätt förlorat det identitetsdokument, som ryssarna måste ha utställt för honom i likhet med för Kasser själv, sedan han godtagits av NKVD. Endast ett dylikt ryskt dokument skyddade nämligen mot de uttagningar till tvångsarbete, som ibland förekom. Vid sådana tillfällen hade ryssarna utan någon som helst åtskillnad på person häktat erforderligt antal, fräntagit dem alla papper (utom alltså ryska), rakat av håret, och skickat dem till Ryssland. Detta hade skett utan hänsyn till om vederbörande var ungrare eller icke, jude eller arier, nazist eller kommunist.

Något slags dubbelspel från rysk sida ifråga om Wallenberg, trodde Kasser inte på. Ryssarna var säkerligen glada komma i förbindelse med honom, varpå ju också Dekanosovs besked tydde. De ryssar, som kommit till Budapest med trupperna var tämligen enkla själar - även inom NKVD - för vilka ja var ja och nej nej. Varje slag av nyanserat, "diplomatiskt" uppträdande hade varit dem främmande.

Kasser var alltså "hundraprocentigt" övertygad att Wallenberg inte var i livet, och att han med all säkerhet, i likhet med så många andra personer de dagarna, döddes av någon bomb på vägen mellan Budapest och Debrecen.

Kasser nämnde i förbigående, att en rysk officer sagt honom, - flera veckor efter det ryssarna i slutet av januari erövrat hela Budapest, inbegripet svenska beskickningen, - att det förekommit "Schweinereien" på svenska beskickningen. Han hade härmed åsyftat, att sovjetbeskickningens arkiv, som omhänderhafts av svenska beskickningen såsom skyddsmakt, varit försvunnet eller utsatt för åverkan. Detta förhållande hade ju emellertid ej kunnat påverka Wallenbergs öde vid tiden omkring den 17 januari.

Stockholm den 6 december 1946.

Gunnar Veth

R Wallenberg

INK. UTRIKES DEP.T		
Dnr 28. D. 1257		
9 DEC. 1946		
AVR	GBZ	M.H.
P	2	Leu?

genners Petri

au

Telegram i blankettchiffer från
Moskva

Avsant den 8/12 1946 kl 2344

Ankom den 9/12 1946 kl 0730

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

257. Jag har i går lördag tagit del av Eder 1444 och påpekar vördsamt, att Dekanosovs förklaring ingalunda hänför sig till 17 januari 1945 utan 16 januari, vilket framgår av Söderbloms depesch 55 år 1945. Detta tidsmoment är av betydelse då olika sagesmän från Budapest-området hålla för sannolikt, att Wallenberg omkom den 17 januari. Jag hänvisar härom till Langlets artikel i Stockholmstidningen den 28 november 1945, Arfwedsons skrivelse nr. 7 i år samt ungerske ministern Boems uttalande i Stockholmstidningen den 28 maj 1946. I anslutning till vår 335, tredje stycket, angående Söderbloms samtal med Abramov ifrågasättes vördsamt, huruvida Hans Beck-Friis möjligen under hand kunde tillfråga Abramov om hans uppfattning om Wallenbergs öde, vilket motiverat, då Abramov flerfaldiga gånger tillsports i ärendet av såväl Söderblom som av mig. Sammanträffar om en halvtimme med Kollontay, som jag avser tillfråga, och begär i morgon måndag företräde hos Dekanosov, som dock för

Coll: *ky*

närvarande lär ligga sjuk i influensa. Beröende på sakens utveckling kommer jag att hos den sistnämnde söka företräde hos Stalin. Hemställer att detta telegram stannar inom den inre kretsen.

Barck-Holst

R Wallenberg

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 28.01238		
9 DEC. 1946		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu

Levinsky Petri

Telegram iblankettchiffer från Moskva

Avsant den 8/12 1946 kl 2345

Ankom den 9/12 1946 kl 0730

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

258. Efter avgivande mitt chiffer 257 har jag besökt Kollontay samt med hänvisande till uttalande i Riksdagen och pressdiskussionen understrukt nödvändigheten av att redogörelse för de ryska efterforskningarna efter Wallenberg utan tidsutdräkt framläggas. Åberopat Stalins löfte till Söderblom den femtonde juni. Framhållit faran av att de svensk-ryska förbindelserna grumlans genom denna ouppklarade fråga. Kollontay har tillrätt mig uppsöka först Dekanosov, medförande saklig, bestämd note vari Stalins löfte uttryckligen åberopas, men snarast därefter även söka Losovski, som deltog i Söderbloms audiens hos Stalin, och som dessutom i egenkap av chef för informationsbyrån dagligen i svensk press läser hänsynslös kritik över denna saks behandling samt utfallen mot Söderblom och Hägglöf. Kollontay, som icke förefaller särskilt uppskatta Dekanosov, ansåg det mindre sannolikt, att Dekanosov skulle våga på egen hand avgiva svar i Wallenbergfrågan, utan han komme nog att avvakta Molo-

tovs återkomst. Min egen reflektion är,
att måhända excellensen Undén finge något
tillfälle att beröra saken med Molotov i
New York.

Hemställer enträget, att innehållet i detta
telegram icke på något sätt antydes för fru
Dardel eller eljest sprides utom den inre
kretsen.

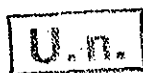
Barck-Holst.

Bundesministerium fuer Inneres, Wien I., Herrengasse 7
Abteilung fuer Heimkehrer.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Grafström/AA

ang. Raoul Wallenberg

STOCKHOLM Stockholm den 9 december 1946.		
N:o 1799		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MAL. Eu I

Broder,

Som Du sett av tidningarna, har Wallenbergsaffären på sistone aktualiserats i samband med en bok av en österrikisk härvarande flykting vid namn Philipp och hr Håstads interpellation i riksdagen. Den kritik mot Utrikesdepartementet, som i samband med Philipps bok kom till uttryck i pressen, har efter statsministerns interpellationssvar med dess uttömmande katalog över våra åtgärder i ämnet ebbat ut. Vi äro naturligtvis icke desto mindre angelägna om att alltjämt fullfölja alla de uppslag och spår, som skulle kunna leda till ~~en~~ klarhet i Wallenbergs mystiska försvinnande.

Den beskedlige generalen Sore, som Du väl känner till, besökte mig idag med följande uppslag för Wallenbergsgätans uppklarande. I Bundesministerium für Inneres, Wien I., Herrengasse 7, lär finnas en Abteilung für Heimkehrer, där dagligen ett större antal ur rysk fångenskap återvändande österrikiska soldater anmäla sig för att erhålla arbete o.s.v. Åtskilliga av dessa österrikare hava föresin fångenskap kämpat på den tyska sidan i Ungern. Sore meddelade, att man vid en hänvändelse till ledningen för den ifrågavarande avdelningen skulle kunna få till stånd en utfrågning av det hemvändande soldatklientelet för att utröna, om någon eller några under fång-

t.f.Chargé d'Affaires Mallin,

Wien.

xp 9/12.AA.

enskapen i Ryssland eller i samband därmed hört talas om Wallenberg.
Eventuellt skulle undersökningen kunna kompletteras med en skriftlig
hänvändelse till de soldater, som redan passerat ifrågavarande av-
delning. Deras adresser måste, antogs Sore, finnas registrerade.

Jag vore tacksam, om Du under hand ville försöka göra
något enligt dessa linjer.

Sven Grafström

LUFTPOSTKOPIA.

SWEDISH CONSULATE GENERAL
med artikel rörande
Raoul Wallenberg.

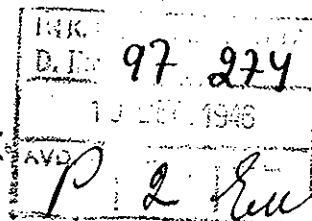

Sydney den 2 december 1946.

Nr. 274.

HP 1. (med luftpost)

1 bil. ✓

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena,

./• *PD* För det intresse detsamma må erbjuda får jag
härmed vördsamt insända ett ur the Daily Mirror, Sydney,
denna dag hämtat tidningsklipp rörande Raoul Wallenbergs
försvinnande i Budapest i mars 1945.

Ake Gjunsson

FRESH SEARCH FOR MAN WHO RESCUED JEWS

(International News Service)

STOCKHOLM, Monday. — The mysterious case of socialite Raoul Wallenberg, who disappeared more than a year and a half ago in Russian-occupied territory and has not been heard from since, has been revived again through American interest.

THE American Joint Distribution Committee has made funds available for continued investigation into Wallenberg's disappearance.

Wallenberg, son of the greatest private banking family in Sweden, disappeared in the company of three Russian officers while leaving Budapest on March 17, 1945. He has not been seen since.

All efforts to locate him have failed. The Kremlin has maintained silence concerning the case, although several approaches were made for an explanation.

Today the Swedish Foreign Office is being blamed for "cowardice and indifference" for their failure to have pushed the investigation into Wallenberg's disappearance more vigorously.

Young Wallenberg—he would be 34, if alive—was made Swedish Charge d'Affaires in Budapest in July, 1944, for the purpose of saving Hungarian Jews from the clutches of the Nazis. He used both Swedish and American funds for the purpose.

As a matter of fact, U.S. Minister to Sweden, Herschel Johnson, impressed by Wallenberg's ability, recommended him for the task to both the Swedish Government and America, although Wallenberg had never before held a diplomatic post.

Wallenberg, who studied architecture at the University of Michigan, carried with him to Hungary the King of Sweden's written protest against the treatment of Jews as exemplified by von Horthy and the Germans. America also had protested at that time.

"Preliminary Passports"

Then, to carry out his campaign, Wallenberg issued "preliminary passports," his own idea, which signified the bearer was under the protection of the Swedish government, awaiting citizenship.

Although the Germans were angry, they respected the validity of the cards and did not molest the bearers.

On January 17, with three Russian officers, he left his office, saying, "I must go with these Russian officers; I do not know whether I am a guest or a prisoner."

After his disappearance, Russian secret police seized the personnel in Wallenberg's refugee offices and tried to force them to state Wallenberg in reality was spying on the Russian army.

In February, 1945, Wallenberg's mother approached Madame Kollontay, Russian Minister to Sweden, on behalf of her son, and Madame Kollontay assured her: "You can be quite sure your son is under the protection of Russian authorities."

Recently, an Austrian refugee author published a book on the Wallenberg case, asserting the young man was a prisoner in Russia.

He stated he had evidence from persons residing now in Russian-occupied territory, and that he would release that information to the Swedish government if the evidence was kept confidential.

Then the American Joint Distribution Committee delved liberally into funds to revive the investigation.

R Wallenberg

au

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 280 1263		
11 DEC. 1946		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	su

Telegram i blankettchiffer från Moskva

Avsant den 10/12 1946 kl 2138

Ankom den 11/12 1946 kl 0730

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

260. Har begärt företräde hos Dekanosov. I natt genomläst Philipps Wallenberg-bok, som ju kan slå bort benen under mig i min beramade aktion. Då boken tillmätts tillräckligt värde att föranleda interpellation, kan man här finna det motiverat att säga: "Ni ha ju i Sverige Philipps, som tycks känna Wallenbergs vistelseort. Varför inte anställa polisförhör och få honom att stå till tjänst med upplysningar?"

Barck-Holst.

Coll: *ae*

Rothes adress

14.12.
hbr.maj.Husberg.

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 48:01.7		
11 DEC. 1946		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	2u I

Telegram i blankett chiffer från.

Wien

Avsant den 10/12 19 46 kl 1920

Ankom den 11/12 19 46 kl 0730

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

27/9 P2Zu!

7. Vårt chiffer 2. Ha numera erfarit att
Rothe år 1938 troligen var bosatt Habs-
burgerstrasse 8, München.

Jens Malling

1011: *a*

Telegram iblankettchiffer från
Budapest

Avsant den 12/12 1946 kl 1720

Ankom den 13/12 1946 kl 0730

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

9:13 25

P. 2 I

förfrågan

1.4

25. Enligt uppgift, vars riktighet icke kan kontrolleras, skulle Raoul Wallenberg befinna sig i Sovjets fångläger nummer 1156. Har genom Internationella Röda Korset med neutral underskrift sant meddelanden med svarskort till Wallenberg. Om officiell démarche i Moskva anses kunna leda till att Wallenberg flyttas till annat läger och spåret förloras ifrågasättes att eventuellt svar på dessa Röda Kors-brev först avvaktas. I flera fall ha dylika svar faktiskt ingått från ungerska krigsfångar.

Arfwedson

Coll:

Telegram imaskin chiffer från
Moskva
Avsant den 12 / 12 19 46 kl
Ankom den 13 / 12 19 46 kl 0730
Utskrivet i 2 exemplar
Detta är originalet

28: B 263

P 2 Lu I

13/12 chiffer Moskva

här var "var efter" jämte tel 264

263. I samband med min begäran om företräde hos Dekanosov upplystes på förfrågan att mitt ärende avsåg fallet Wallenberg varför Dekanosov lät meddela, att han var strängt upptagen samt hänvisade till tjänsteförrättande chefen för skandinaviska avdelningen, Sysojev, då ordinarie chefen Vetrov uppgavs vara bortrest. Överlämnade till Sysojev en uppteckning med bil. Eder 1444 såsom promemoria samt inhamrade därefter under en timmes samtal vikten av att besked nu lämnas. Sysojev antydde svårigheter då ärendet handlades av annat ministerium. Min fråga om därmed avsågs Stalins kansli eller NKVD lämnades obesvarad. Företräde hos Losovski i morgon, fredag, klockan 3. Må jag informera amerikanska ambassaden om ärendets läge? Brev följer med norske kuriren Bangsund som avreser med flyg till Stockholm i morgon, fredag.

Barck-Holst

Grafström/BN.
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. Wallenbergsaffären

Eng Muff

STOCKHOLM den 13.12. 1946.		
N:o 281		BIL.
INK. D. N:o ch. tel. 263 fr. Moskva.		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Légasuède

Moskva.

Intet hinder orientera amerikanska ambassaden
Edert chiffer 263

Cabinet.

p. 13/12 1920
P

Rättelse

Telegram iblankettchiffer från

Moskva

Avsant den 13/12 1946 kl 1337

Ankom den 13/12 1946 kl 1740

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 28:11 1264		
14 DEC. 1946		
AVD.	GR.	MÅL.
P.	2	1

*Rättelse giv P.
aa*

264. Vårt 263 sjuttonde ordet " varefter"
i stället för "varför".

Barck-Holst

Coll: *ML*

R. Wallenberg

an

INK. UTRIKES DEP. T		
Dnr 28:01266		
14 DEC. 1946		
AVD	GR	MÅL
P	2	Su-

Telegram iblankettchiffer från
Moskva

Avsant den 13/12 1946 kl 2100

Ankom den 14/12 1946 kl 0730

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

RD
266. Mitt 263. Jag har nyss haft ett sjutton minuters samtal på franska språket med Losovski. Jag gav en resumé över våra framställningar hos Dekanosov och Abramov i fallet Wallenberg alltsedan Dekanosovs bre till Söderblom den 16 januari 1945. Då sedermera intet besked beträffande de ryska efterforskningarnas resultat avhört, hade Söderblom på Stalins fråga under audiensen den 15 juni om Söderblom hade något önskemål att framföra, redogjort för fallet samt hemställ om besked, varefter Stalin antecknat Wallenbergs namn och utlovat vidtaga åtgärder. Ännu i dag fredagen den trettonde december föreläge intet besked utöver Dekanosovs brev. Jag har sökt företräde hos Dekanosov just i detta ärende, men han har strängt upptagen låtit hänvisa mig till tjänsteförrättande chefen för nordeuropeiska avdelningen, som i går mottagit mig och som fått uppteckning och promemoria, varav jag nu lämnade Losovsk genomslag. Jag fortsatte, att den allmänna opinionen i Sverige var upprörd, vilket föranlett interpellation, vari framförts ohämma

Pv. tr. Sth. 1945

Coll: CH

kritik mot vår legation här samt utfall mot ministrarna Söderblom och Hägglöf. Förutsatte, att Losovski såsom informationschef visste detta. Underströk, att det enligt min personliga uppfattning vore stor skada om de svensk - ryska förbindelserna, vilka just under Losovskis ministertid utvecklats så tillfredsställande, nu skulle grumlans av Wallenbergfallet. Losovski svarade, att han ju icke längre vore kompetent i dessa ärenden, som tillhörde utrikesministeriet. Jag framhöll, att ändamålet med mitt besök vore primo att få hans belägg beträffande Stalins löfte i fråga om efterforskningarna, secundo att han för vederbörande sovjetmyndigheter framhölle den olyckliga utvecklingen av svenska opinionen med anledning av Wallenberg. Losovski gjorde utförliga anteckningar, vilka jag sökte i möjligaste mån fullständiga. Härefter uttalade Losovski, att han mycket väl erinrade sig Stalins samtal med Söderblom samt vad därunder förekommit i Wallenbergfallet. Losovski utlovade nu att underrätta i första hand Stalin men även Dekanosov om vad jag anfört hos Losovski.

Jag måste nu vila på hanen åtminstone två dagar. Det skulle hjälpa mig, om departementet kunde sända mig en vacker julgåva till Kollontay, helst den kungliga silverbägaren med krona på locket, som plägar utdelas vid särskilda tillfällen, samt till hennes sekreterare fru Lorentzson en vacker mockaservis. En extra kurir härmed synes befogad.

Barck-Holst.

R. Wallenberg

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 28.01267		
14 DEC. 1946		
AVD	GR.	MÅL
P	2	Su I

chiffer Moskva 14/XII

Q

Telegram i maskin-chiffer från Moskva

Avsant den 14/12 19 46 kl 1301

Ankom den 14/12 19 46 kl 1420

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

18/12 p2 Su I

267.

Edert 281. Med hänsyn till det gynn-
samma resultatet av mitt samtal med
Losovski, refererat i mitt 266, spe-
lar jag ännu inte ut amerikanska am-
bassaden. Tills vidare försiktigast
behandla saken med största diskretion
både här och hemma för undvikande av
att höga vederbörande här få förnim-
melsen av att "lose their faces".

Barck-Holst.

Coll: DM

Moskva den 12 december 1946.

ang. Raoul Wallenberg. *S. act*

2 bil.

1444 U 28.11.46.

Strängt förtrolig.

17/11 Hrv. Ansch - 1 koler
26 634a
R. P. 2. bu I
My
9
Eders Excellens,

Utöver vad jag tidigare inberättat efter mottagandet
av ovan åberopade skrivelse får jag värdsamt meddela, att
jag till åtlydnad av däri mottagna instruktioner begärt före-
träde hos vice-utrikesministern Dekanov, som, sedan han på
förfrågan om det ärende varom jag önskade tala, lät meddela,
att han vore strängt upptagen samt att jag därför borde söka
chefen för femte europeiska avdelningen. Som denne för närvaran-
de uppgives vara bortrest, fick jag idag kl. 16.00 företräde
för tff chefen för nämnda avdelning, herr Sysojev, som tidigare
under ett par år tjänstgjort vid sovjetlegationen i Stockholm.
Inledningsvis hänförde jag mig i ärendet till i avskrift när-
lagda uppteckning på ryska språket jämte därvid fogad prome-
moria, vilken utgör översättning till ryska av bilagan till
ovan åberopade skrivelse. Den svenska grundtexten till nyss-
nämnda uppteckning bilägges värdsamt.

Sedan Sysojev tagit del av uppteckningen jämte
promemorian, framförde jag såsom min personliga uppfattning
att det vore beklämmande om de utmärkta förbindelserna mellan
Sverige och Sovjetunionen nu skulle behöva grumlans av den om-
ständigheten att man efter snart två års förhållningar icke
skulle kunna från rysk sida framkomma med en redogörelse för
efterforskningarna efter Raoul Wallenberg och resultatet därav.

Hans Excellens

Herr Östen U n d é n

Minister för Utrikes Ärendena

etc., etc., etc.

Då Sysojev här efter lovade taga saken under studium, betonade jag, att man redan hos Sovjet- myndigheterna haft tillräcklig tid därför och att man å svensk sida därför ansåge sig kunna kräva omgående svar.

Härefter frågade Sysojev om jag icke hade några mera angenäma ting att framföra, vartill jag genmålde att jag endast hade detta tragiska ärende att ändraga. På Sysojevs fråga om jag icke hade några gynnsamma meddelanden att komma med beträffande fallen Makarova (338 U. 21.4.46), Granovski (601 B 31.10 46) och de i Sverige kvarvarande internerna (cirk. 18.U.30.1. 46.) ställde jag omedelbart en motfråga, huruvida jag finge fatta hans i detta sammanhang framställda spörsmål, som en bekräftelse på att Raoul Wallenberg vore i livet och att det numera ifrågasattes en utväxling.

Sysojev, som synbarligen icke väntat denna vändning av samtalet, bestred kategoriskt att något samband förefunnnes mellan fallet Wallenberg och de tre ovannämnda fallen, utan hade han förfrågat sig därom av mera allmänt intresse. Under hänvisning till att dessa ärenden handlades mellan utrikesdepartementet och sovjetlegationen i Stockholm och att jag därför endast mera ytligt ägde kännedom därom framhöll jag beträffande Makarova, att hon själv icke önskade lämna Sverige, att vi icke ägde lagliga medel att utdriva henne från vårt land men att vi med tillfredsställelse skulle se att hennes fader bereddes tillfälle överresa till Sverige för att övertala flickan medfölja honom till hemlandet. Fadern skulle få omgående visering, 2 veckors uppehållstillstånd i Sverige samt komma att förpassas därifrån till hemlandet för såvitt han sökte kvarstanna i Sverige. Granovski vore såvitt jag kunde minnas att betrakta såsom politisk flykting och hade därför ej kunnat utvisas. Hans nuvarande vistelseort vore mig okänd. Vad åter anginge de kvarvarande internerade, vore de så sjuka, att de icke kunde förflyttas och utgjorde därför ingen glädje vare sig för oss eller Sovjetunionen. Härmed - framhöll jag - hade jag redogjort för vad jag visste om dessa fall och hade icke sökt att undanhålla några mig därom tillgängliga upplysningar. Jag önskade livligt att samma öppen-

het nu måtte visas mig i fallet Wallenberg. Säkerligen hade herr Sysojev under sin Stockholmstid sammanträffat med medlemmar av familjen och vore väl förtrogen med dess förhållanden. På Sysojevs fråga upplyste jag att Raoul Wallenberg mig veterligen vore brorson till Jacob och Doddo Wallenberg. Härefter upprepade jag i något varierad form min personliga förhoppning, att man från rysk sida icke genom ytterligare tidsutdräkt skulle väcka ytterligare uppseende inom svensk opinion. Herr Sysojev sade då, att ärendets egentliga behandling låge i ett annat ministerium vilket beredde svårigheter. På min fråga om han därmed avsåge Stalins Kansli eller Inrikesministeriet svarade han icke utan slog endast ut med armarna.

I morgon, fredagen den 13, har jag erhållit företräde hos f. vice utrikesministern Losovski, som var närvarande vid envoyén Söderbloms audiens hos Generalissimus Stalin den 15 juni i år. Jag avser erinra honom om vad som förekom vid sagda audiens samt till honom överlämna genomslag av ovan nämnda uppteckning jämte promemoria.

Med djupaste vördnad
H. Lange-Halv

перевод

Основным, конечно, было и продолжает быть то, что - исходя из заявления г. Деканозова от 16 января 1945 года - обращивалось Миссия в Москве. Как явствует из моего отчета, какой-либо удовлетворительный ответ на демарши и напоминания моего представителя получением не был. В конце концов нашим посланником этот вопрос был затронут с генералиссимусом Сталиным. Я надеюсь, что тот, который сделал интерpellацию, и остальные члены палаты меня вполне понимают, когда я заявляю, что самые настоятельные и серьезные усилия были сделаны для выяснения судьбы Валленберга. Одна из данных посланнику Хегглеф при его назначении в Москву инструкций была та, чтобы, при содействии советских властей, постараться выяснить полностью случай с Валленбергом. Я еще раз желаю подчеркнуть, что Правительство не рассматривает - принимая во внимание то, что сделано - случай Валленберга законченным делом. И в дальнейшем будут сделаны все усилия, и я хотел-бы только выразить надежду, что мы выясним его судьбу. Само собой разумеется, что мы в первую очередь надеемся получить сведения от советских властей, к которым мы уже неоднократно обращались, и с которыми мы и впредь будем поддерживать контакт.

В направленном бывшему в то время шведскому посланнику в Москве г.Стаффану Седерблэму отношении от 16 января 1945 года Заместитель Министра Иностранных Дел г.Деканозов имел любезность сообщить, что шведский подданный, секретарь Шведской Миссии в Венгрии, Рауль Валленберг, обнаружен в занятой советскими войсками части г.Будапешта, по ул.Бенцур, и что меры по охране г.Р.Валленберга и его имущества приняты советскими военными властями. На сделанные затем многочисленные запросы со стороны Шведской Миссии в отношении Валленберга никаких сведений, однако, от надлежащих советских органов о результатах наведенных справок о Валленберге получены не были.

15 июня 1946 года Генералиссимус Сталин принял посланника Седерблэма и, вследствие его просьбы, обещал дать указания о розыске Рауля Валленберга.

Ввиду того, что почти два года прошло с тех пор, как Рауль Валленберг был взят под охрану советскими военными властями и еще никакие сведения о нем не представлены, случай Валленберг привлек внимание шведского общественного мнения. В связи с представленным в шведском риксдаге запросом относительно Валленберга, Премьер-Министр представил отчет о принятых по розыску мерах, как явствует

из приложенного при сем в переводе меморандума.

Представляя эту повторную просьбу по изложенному делу, подчеркивается, что Шведское Правительство находит, что оно вправе ожидать определенный ответ в отношении результата принятых мер по розыску, которые советские власти при разных случаях обещали произвести.

Москва, 12 декабря 1946 года.

I en till dåvarande svenske ministern i Moskva, herr Staffan Söderblom, riktad skrivelse av den 16 januari 1945 hade Vice Ministern för Utrikes Ärendena, herr Dekanosov, älskvärdheten meddela, att svenske undersåten, sekreteraren vid svenska beskickningen i Ungern, Raoul Wallenberg, anträffats vid Benczyrgatan i den av sovjettrupperna erövrade delen av Budapest samt att åtgärder till skydd av herr Wallenberg och hans egendom vidtagits av de sovjetiska militärmyndigheterna. Flerfaldiga förfrågningar hava sedermera framställts från denna beskickning rörande Wallenberg utan att dock någon som helst upplysning lämnats från vederbörande sovjetmyndigheter angående resultatet av efterforskningarna efter Wallenberg.

Den 15 juni 1946 mottog generalissimus Stalin i audiens minister Söderblom och utlovade på dennes hemställan att låta efterforska Raoul Wallenberg.

Då nu efter snart två år från det Raoul Wallenberg togs i beskydd av de sovjetiska militärmyndigheterna ännu ingen upplysning lämnats om honom, har fallet Wallenberg väckt uppseende inom svensk allmän opinion. Med anledning av i svenska riksdagen framställd förfrågan rörande Wallenberg, har Statsministern lämnat redogörelse för efterforskningsåtgärderna på sätt framgår av i

./. översättning närslutna promemoria.

Med framförande av denna förnyade anhållan i saken understrykes, att svenska regeringen anser sig hava rätt att förvänta ett bestämt besked beträffande resultatet av de undersökningar, som vid upprepade tillfällen utlovats av de sovjetiska myndigheterna.

Grafström/BN.
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM den 14.12. 19 46.		
N:o 283	<u>Chiffer.</u>	BIL.
INK. D. N:o ch.tel. Moskva 267		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

ang. Raoul Wallenbergaffären.

Em *Mund*

Légasuede

Moskva.

Meningen vårt 281 givetvis endast orientering därest
begäran därom framställts amerikanska ambassaden och icke att
Ni Edert 267 skulle direkt eller indirekt söka indraga ameri-
kanska ambassaden i efterforskningarna eller dylikt.

Cabinet

Exp 14.12.17.20 KB

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg.

STOCKHOLM Stockholm den 14 december 1946.		
N:o 96		BIL
INK. D. N:o 48:B/7		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Till Majoren K.E. Husberg, Baden-Baden.

I anslutning till min skrivelse den 28 november rörande vissa efterforskningar i Wallenberg-affären har jag äran meddela, att omnämnde Georg Eisenhart von Rothe år 1938 förmodligen var bosatt Habsburgerstrasse 8, München.

/u/ Grafström

14/12-46
inlämnat RB.

Maasburg och Wallenberg-
affären

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 48:119		
18 DEC. 1946		
AVD	GR	MAL
P2		PuI

Grafström *indl*
AD

aa

*Talat med Lemnström (621703),
som bratt i publikum 18/12 P.*

Telegram i blankettchiffer från

Wien

Avsant den 17/12 1946 kl 2115

Ankom den 18/12 1946 kl 0730

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

6/12 P2 PuI

9.

Edert chiffer 6. Har träffat Maasburg.
Rapport med handbrev till Grafström
avsändes med svensk kurir Prag den 21
dennes. Maasburg telegraferats från
Dagens Nyheter, ~~att~~ dylikt kan äventyr
hans säkerhet varför han ber om ingen
publicitet och ämnar telegradera till
tidningen förnekande kännedom.

Jens Malling

62 17 03

Coll: *AM*

8.0. Rottes adress

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 48:0110		
19 DEC. 1946		
AVD.	GR.	MÅL.
P	2	2u1

skr. Maj. Husberg
20.12.46.

Telegram blankettchiffer från

Wien

Avsant den 18/12 1946 kl 1420

Ankom den 18/12 1946 kl 2100

Utskrivet i 2 exemplar

Detta är originalet

10. Mitt chiffer 7. Eisenhart von Rot-
hes adress: München 23, Mandelstrasse 9

Jens Malling

Coll: *Q*

Wallenberg

Tu

an

Telegram iblankettchiffer från Moskva

Avsant den 19 /12 1946 kl 2100

Ankom den 20 /12 1946 kl 0730

Utskrivet i 1 exemplar

Detta är originalet

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 28.01268		
20 DEC. 1946		
AVD.	GR.	MÅD.
P	2	7

268. Såsom symptomatiskt för hur ryssarna börja reagera synes mig följande:
Under sällskaplighet i går nämnde Kotchetkov (jämför handbrev marinattachén - Kempf den 16 januari och Söderblom - Grafström 24 januari) hänsyftande på fallet Wallenberg i utpräglat vänskaplig ton: "I understand you are in a very difficult position now". Jag svarade: "Yes, and you are the only one who can help me out." På min fråga när Molotov väntas till Moskva svarade han, att han inte visste dagen, men att Molotov nu vore på återväg, fartygets position midocean. Att ryssarna reagera beror givetvis icke på särskilda sympatier gentemot mig eller på mina bestämda föreställningar, utan på den svenska presskampanjen, interpellationen, farhågor för strömkantring i opinionen på nordkanten samt på Hägglöfs upprepade långvariga bortovaro. Tacksam för bevisningen, Edert 283. Framhåller, att jag här delgivit ärendet endast Kollontay, Sysojev och Losovski samt Lindencrona. Förutsätter motsvarande sekretess inom UD.

Barck-Holst.

Pv. tr. Sth. 1945

14/12 P2 7?

oll: OM

KUNGL.

VENSKA BESKICKNINGEN

ig. legationssekreterare

Raoul Wallenberg.

127 B. 16.9.1946.

30.9.

aa

Budapest den 16 december 1946.

Nr. 187.

R 18.

1 bil. ✓

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr	9	1187
20 DEC. 1946		
Reg.	GR.	MAL.
P	2	Lu ^f

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Härmed får jag vördsamt i avskrift överlämna en från ungerska utrikesministeriet hit ingången note av den 11 december 1946 angående legationssekreteraren Raoul Wallenberg. I noten meddelas, att de ungerska myndigheternas efterforskningar efter Wallenberg trots det mest minutiösa spaningsarbete icke krönts med framgång.

I noten uppgives vidare, att ej heller Hódosi och Lichtner, beträffande vilkas vistelseort beskickningen på sin tid vände sig till ungerska utrikesministeriet, kunnat uppspåras. Såsom framgår av tidigare meddelanden härifrån har emellertid beskickningen på annat sätt erfarit deras adresser och varit i förbindelse med såväl Hódosi som Lichtner.

MAGYAR
KÜLVÜGYMINISZTERIUM

31.384/3-1946.

N o t e V e r b a l e .

Se référant à la Note Verbale du 4 décembre a.c., le Ministère des Affaires Etrangères a l'honneur d'informer la Légation de Suède que, malgré les recherches les plus minutieuses qui ont été faites concernant le destin de M. Raoul Wallenberg, ancien secrétaire près la Légation de Suède en cette ville, l'enquête des autorités compétentes n'a malheureusement pas été couronnée de succès.

Il en est de même en ce qui concerne le lieutenant des gardes-frontières, Géza Hódosi Kovács, M. Zoltán Lichtner, ainsi que Mme Livia Lichtner, faisant l'objet de la Note Verbale que la Légation de Suède a adressée à ce Ministère en date du 21 août dernier.

Dans le cas où des informations se rapportant à ces personnes parviendraient ultérieurement à ce Ministère, ce dernier ne manquera pas de les communiquer à la Légation de Suède.

Budapest, le 11 décembre 1946.

(Stämpel)

A la Légation de Suède,

à B u d a p e s t

LEGATION DE SUEDE
ang. Raoul Wallenberg.
634 B. 12.12.46.

Moskva den 14 december 1946.

Nr. 637.

HP 80.

Strängt förtroligt.

Eders Excellens,

INK. UTRIKES DEP.T		
Dnr 26 1637		
Reg. 20 DEC. 1946		
AVF	GR	MM
P	2	Lu

Igår infann jag mig hos förre vice utrikesminister Losovski, som numera är chef för Sovinformbyrå. Herr Losovski, som befinner sig i 70-årsåldern, lär tillhöra den äldre kretsen av 1917 års revolutionsmän. Han är av judisk börd. Sedan han lämnat sin post i utrikesministeriet, har jag vid några tillfällen råkat honom på konserter, varvid jag fått tillfälle växla några konventionella ord med honom.

Herr Losovski mottog mig med mycken älskvardhet, och jag förklarade mitt besök genom att giva en resumé över fallet Wallenberg samt framhålla, att ingen upplysning lämnats från rysk sida efter Dekanosovs brev den 16 januari 1945 till förre ministern Söderblom. Efter denna dag hade såväl Söderblom som jag vid flerfaldiga tillfällen förhört oss hos Dekanosov och Abramov utan att erhålla något besked om resultatet av de ryska efterforskningarna. Då intet avhörts efter cirka ett och ett halvt år, sedan Wallenberg tagits i röda arméns beskydd, hade envoyén Söderblom vid sin audiens hos generalissimus Stalin den 15 juni 1946 på dennes fråga om något önskemål funnes från svensk sida, redogjort för fallet Wallenberg och hemställt om besked. Jag erinrade om att Stalin antecknat Wallenbergs namn samt att han givit sitt löfte att låta bedriva saken. Men ännu idag, fredagen den 13 december 1946, d.v.s. snart två år efter Dekanosovs brev, förelåge intet besked därutöver. Jag hade sökt företräde till igår hos Dekanosov i just detta ärende, men han hade låtit meddela, att han vore strängt upptagen samt hänvisat mig till t.f. chefen för nordeuropeiska avdelningen, herr Sisojev, till

Hans Excellens
Herr Östen Undén,
Minister för Utrikes Ärendena,
etc., etc., etc.

vilken jag igår överlämnat en uppteckning samt en promemoria, varav jag nu överräckte genomslag till herr Losovski. Härefter framhöll jag, att allmänna opinionen i Sverige vore upprörd över Wallenberg-fallet, vilket föranlett interpellation i riksdagen, varvid framförts ohämmad kritik av vår legation här samt utfall mot ministrarna Söderblom och Hägglöf. Jag hade av fru Sonja Branting-Westerståhl, som nyligen på genomresa i Moskva besökt minister Losovski, bl.a. erfarit, att han noggrant följde vad som förekomme i svensk press, och jag förutsatte därför, att Losovski ägde kännedom om opinionsutvecklingen i Sverige. Enligt min personliga uppfattning vore det stor skada, om de svensk-ryska förbindelserna, som just under Losovskis ministertid utvecklats så tillfredsställande, nu skulle grumlats av Wallenberg-fallet.

Losovski, som under mitt andragande gjort utförliga anteckningar, vilka jag sökte i möjligaste mån fullständiga, anförde härefter, att han ju icke längre vore kompetent i dessa ärenden, som sorterade under utrikesministeriet. Härtill genmälde jag, att jag väl visste detta men att jag vänt mig till honom dels för att få hans belägg för vad som förekommit, då Söderblom mottogs av generalissimus Stalin och dennes löfte om efterforskningar av Wallenberg, dels ock för att han såsom informationschef måtte för ryska vederbörande framhålla den olyckliga utvecklingen av svenska opinionen med anledning av fallet Wallenberg. Därefter gav jag uttryck åt den humanitära synpunkten, att Wallenbergs åldrade moder och andra hans närmaste, som fyllts av glädje av Dekanosovs budskap den 16 januari 1945, numera i spänning avvaktade varje meddelande från Sovjetunionen om den försvunne.

Härefter uttalade minister Losovski, att han mycket väl erinrade sig Stalins samtal med Söderblom samt vad därvid förekommit i fallet Wallenberg. Han utlovade att nu underrätta i första hand Stalin men även Dekanosov om vad som förekommit under vårt samtal.

Jag önskar framhålla, att mitt samtal med herr Losovski försiggick i desiderat förtroendefull atmosfär samt att min förnimmelse av att jag sannolikt kommit in i den rätta kanalen.

Efter mitt samtal med herr Losovski är jag nödsakad att något se tiden an. Det kan ju tänkas, att Losovski telefonerar till Sta-

lin, men eftersom han gjorde så utförliga anteckningar under samtalet, förefaller det icke uteslutet, att han insänder skriftlig redogörelse till generalissimus, som nu är i Sotji. Med hänsyn till kommunikationsförhållandena kan jag knappast räkna med att få något som helst besked under de närmaste tio dagarna. Mycket möjligt är också att, såsom Madame Kollontai nämnde, man önskar avvakta Molotovs hemkomst, innan eventuellt svar lämnas.

Med djupaste värdnad
L. Paul. Kalliz

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETang. adress Eisenhart
von Rothe.

U. C.

Stockholm den 20 december 1945

STOCKHOLM		19
N:o 1995		BIL.
INK. D. N:o 48:B/10		
AVD. P	GR. 2	MAL. Eu <u>I</u>

Broder,

I anslutning till mitt brev den 14 kan jag nu med-
dela, att Malling inhämtat ett omskrivne Eisenhart von Rothe
här vara bosatt Mandelstrasse 9, München 23.

/u/Grafström

Hjoren K.E. Hasberg,
Baden - Baden.

20/12/45

LÉGATION DE SUÈDE

Moskva den 22 december 1946.

Nr 646

HP 80

Strängt förtroligt.

ang. Raoul Wallenberg,

637 B. 14.12.46.

20.12.

Eders Excellens,

INK. UTRIKESDEPT	
D. No 26 1646	
Reg. 27 DEC. 1946	
AVD	GR. MAL.
P. 2	641

ag
AB
Såsom jag redan telegrafiskt inberättat sammanträffade jag i ~~moskva~~ under en större soire på härvarande holländska ambassad med vice protokollchefen i utrikesministeriet, herr K~~otchetkov~~, NKVD:s man i Utrikesministeriet. Ganska ofta råkar jag honom och hans maka på tillställningar och båda ha vid olika tillfällen varit gäster här på beskickningen.

Under samtalet med K~~otchetkov~~ uttalade denne i vänlig ton med hänsyftning på Wallenberg-fallet: "I understand you are in a very difficult position now". Då jag inte ansåg lämpligt närmare ingå på saken, som herr K~~otchetkov~~ säkerligen känner i alla dess detaljer, sade jag endast: "Yes, I am, and you are the only ones who can help me out of it." Jag frågade därefter när utrikesminister Molotov väntas tillbaka till Moskva, varpå K~~otchetkov~~ svarade, att han icke visste dagen men att fartyget, som Molotov reste med nu befunne sig ungefär "midcocean".

Ovan återgivna, korta samtal kan måhända förefalla alltför obetydligt för att giva anledning till inberättande. Redan den omständigheten, att K~~otchetkov~~ själv för saken på tal utanför tjänsterummet, förefaller dock vara ett belägg för att Wallenberg-fallet nu väckt ett visst intresse i Utrikesministeriet. Jag har efter mottagandet av instruktionen i 1444 U. 28.11.46 fört saken på tal allenast med Madame Kollontay, t.j. byråchefen Sysojev och f.vice utrikesminister Losovski. Här på beskickningen har endast herr Lindencrona såsom chiffrör haft tillfälle taga del av hand-

Hans Excellens

Herr Östen Undén,

Minister för Utrikes Ärendena,

etc., etc., etc.

lingarna i ärendet. När sålunda herr Kotchetkov nu förde saken på tal, visar det att ärendet är föremål för någon slags behandling hos sovjet-myndigheterna. Därest något resultat omsider skulle uppnås i Wallenberg-fallet torde emellertid detta bero mindre på mina rätt bestämda demarcher eller på särskilda hänsyn till mig personligen än på interpellationen, den svenska presskampanjen och därav uppkomna farhågor för strömkantning i opinionen ävensom envoyén Hägglöfs upprepade långa bortavaro, som på grund av svenska tidningsskriverier sannolikt numera här förmodas äga direkt samband med Wallenbergfallet, Symptomatiskt härför är, att, då jag den 3 dennes besökte v. utrikesminister Dekanosov i frågan om svensk representation i Berlin, han med viss iver förfrågade sig om tidpunkten för Hägglöfs återkomst. Sannolikt var han redan då orienterad av minister Tchernychev om vad som skrivits i svenska tidningar.

Utrikesminister Molotov väntades åter till Moskva med flyg igår. Med hänsyn till det f.n. dåliga flygvädret, kan det tänkas att han reser med järnväg från Berlin till Moskva och kan i så fall vara här tidigast i morgon. Då han torde vara fullt upptagen med andra viktiga ting de första dagarna efter sin återkomst, kan jag knappast räkna med att företaga någon vidare demarche i saken förr än någon av de sista dagarna i denna månad. Det förefaller mig kunna vara ur många synpunkter lyckligt om något besked från ryssarna kunde frapressas före den 16 nästkommande januari, då två år förflutit sedan Dekanosov meddelade att Wallenberg återfunnits. I annat fall kan befaras att svensk press åter för fram Wallenbergfallet.

Med djupa vördnad

L. Gahr. Holst

Wien den 17 december 1946.

Strängt förtroligt. 1 bil. ✓

Husberg 31/12

Hbr Hammarström

28/12

1014 ✓

27 dec 46

P. 2 sen I

Ärade Broder,

I anledning av telegrafiska instruktioner i ärendet Wallenberg - Maasburg besökte jag den 14 december baron Nikolaus von Maasburg i Innsbruck. Maasburg tillhör den gamla österrikisk-ungerska aristokratin; han är en man på något över trettio år och har besuttit gods i Kroatien. Efter "Anschluss" vistades han utomlands men inträdde under kriget som officer i tjänstgöring inom "Abwehr". Enligt vad han berättade, arbetade han samtidigt inom den österrikiska motståndsrörelsen, vilken hade en av sina centraler i Palais Auersperg i Wien, där Maasburgs syster, prinsessan Cröy, alltså är bosatt. Maasburg sade sig ha spelat en ledande roll under de två första veckorna efter den ryska besättningen av Wien. Han sökte då organisera en civil österrikisk förvaltning och fann därvid stöd hos de ryska militärmyndigheterna. Samtidigt motarbetade han de österrikiska kommunisternas strävan att övertaga ledningen. Sedan dessa emellertid vunnit starkare inflytande, häktades Maasburg av ryssarna den 22 april 1945 och fördes den 4 maj till det ryska koncentrationslägret på slottet Ivanka nära Bratislava.

I det rum, där han hölls fängslad, fanns ytterligare omkring tolv personer, däribland också en engelsman vid namn Sir Reginald Barrat (beträffande namnets stavning var von Maasburg icke helt säker). Denne skall ha arbetat för Secret Service. Maasburg och Barrat planerade tillsammans ett flyktförsök. Då det skulle genomföras - i planen ingick bland annat oskadliggörandet av vaktpost - tvekade engelsmannen. Tydligen hade emellertid planen blivit känd eller också påbörjades redan förberedelserna för lägrets upplösning, ty någon dag efter den för flyktens genomförande utsatta tidpunkten, fördes Barrat

Herr Utrikesrådet Sven Grafström,
Stockholm.

över till ett annat rum och Maasburg transporterades till GPU:s fängelse i Theresianum i Wien. Detta skedde den 4 juni 1945, det lyckades emellertid Maasburg att fly från Theresianum den 22 juni. Så fort han kommit på fri fot, tog han kontakt med engelsmännen och sade sig med dem ha diskuterat en plan att med en patrull på 24 man utvalt folk företaga en raid mot Ivanka. Denna plan kom emellertid icke att genomföras, då det engelska informationsväsendet 48 timmar före expeditionens igångsättande inberättade, att lägret i Ivanka upplösts. Maasburg slog sig sedermera ned i den amerikanska zonen. För närvarande vistas han i Innsbruck och söker utverka franskt utresetillstånd för att besöka sin maka och sina barn, som vistas i Norditalien.

Bevakningen i Ivanka var synnerligen sträng, men viss kommunikation mellan de internerade förekom likväl. Varje vecka erhöles fångarna ett bad i förläggningens badstuga. Detta tillgick så, att fångarna från samma rum badade gemensamt. När besättningen i ett rum återvände från badet, voro de i ett annat rum internerade färdiga för avmarsch. Vid dessa förflyttningar hade Maasburg bland fångarna från ett närbeläget rum sett en lång mager man, som skulle varit "den svenske konsuln". Jag visade Maasburg ett ur Dagens Nyheter den 28 november 1946 hämtat fotografi av Wallenberg. Maasburg trodde sig kunna känna igen den "svensk", han sett i Ivanka, men ansåg sig ej med bestämdhet kunna betyga, att identitet föreläge.

Vidare berättade Maasburg, att till hans rum från "svenskens" rum överflyttats en ungersk gendarm (signalement: rödhårig). Denne var häktad med anledning av att han nedskjutit en rysk soldat. Ungraren skall sedermera ha överlämnats till de ungerska myndigheterna, och processen mot honom väckte visst uppseende. Maasburg trodde icke att ungraren dömts till döden.

Vid den ifrågavarande tidpunkten fanns bland fångarna i Ivanka också en polack vid namn von Dombrowsky gift med en Gräfin Bethlen. Denne lär för omkring en månad sedan figurerat i en politisk process i Warszawa.

Efter det Maasburg återvunnit friheten, tog han kontakt med den engelska Field Security angående Barrat. Han hade också tillskrivit Lady Barrat, som han uppgav vore bosatt under adress Weststreet, Lancaster. Från engelsk sida hade, såvitt Maasburg visste, genom Foreign Office förfrågningar gjorts i Moskva men veterligen utan resultat. Maasburg, som - såvitt jag kan förstå - genom de upplysningar han lämnat önskar oegennyttigt hjälpa sina forna medfångar, tillrådde för sin del att man

./.

från svensk sida i de fortsatta efterforskningarna samarbetade med engelsmännen.

Ytterligare några ledtrådar antyddes av Maasburg vid vårt samtal: [Kommunikationen fångarna emellan skedde, berättade han, huvudsakligen via den man, som i Ivankas badstuga hade hand om eldning och vattentillförsel. Detta var en gammal slovakisk bonde, (vilken bodde i den på närslutna skiss över förläggningen i Ivanka med xxx utmärkta stugan.) Det skall ha varit en äldre man med grå mustascher. Mannens lojalitet mot sina uppdragsgivare framgår bland annat därav, att Maasburg bett honom låta meddela hustrun i Italien, att han befann sig i Ivanka. Detta meddelande hade också framkommit visserligen först två månader efter det Maasburg själv återvunnit friheten. Slutligen framhöll Maasburg, att det ingalunda vore uteslutet, att man vid ett besök i Ivanka kunde i det rum, där "svensken" varit fängslad (på skissen utmärkt med xx), på något av "Ersatz-fönstren" eller annan plats finna en anteckning av hans hand. Fångarna sökte, såvitt möjligt, alltid lämna dylika meddelanden.

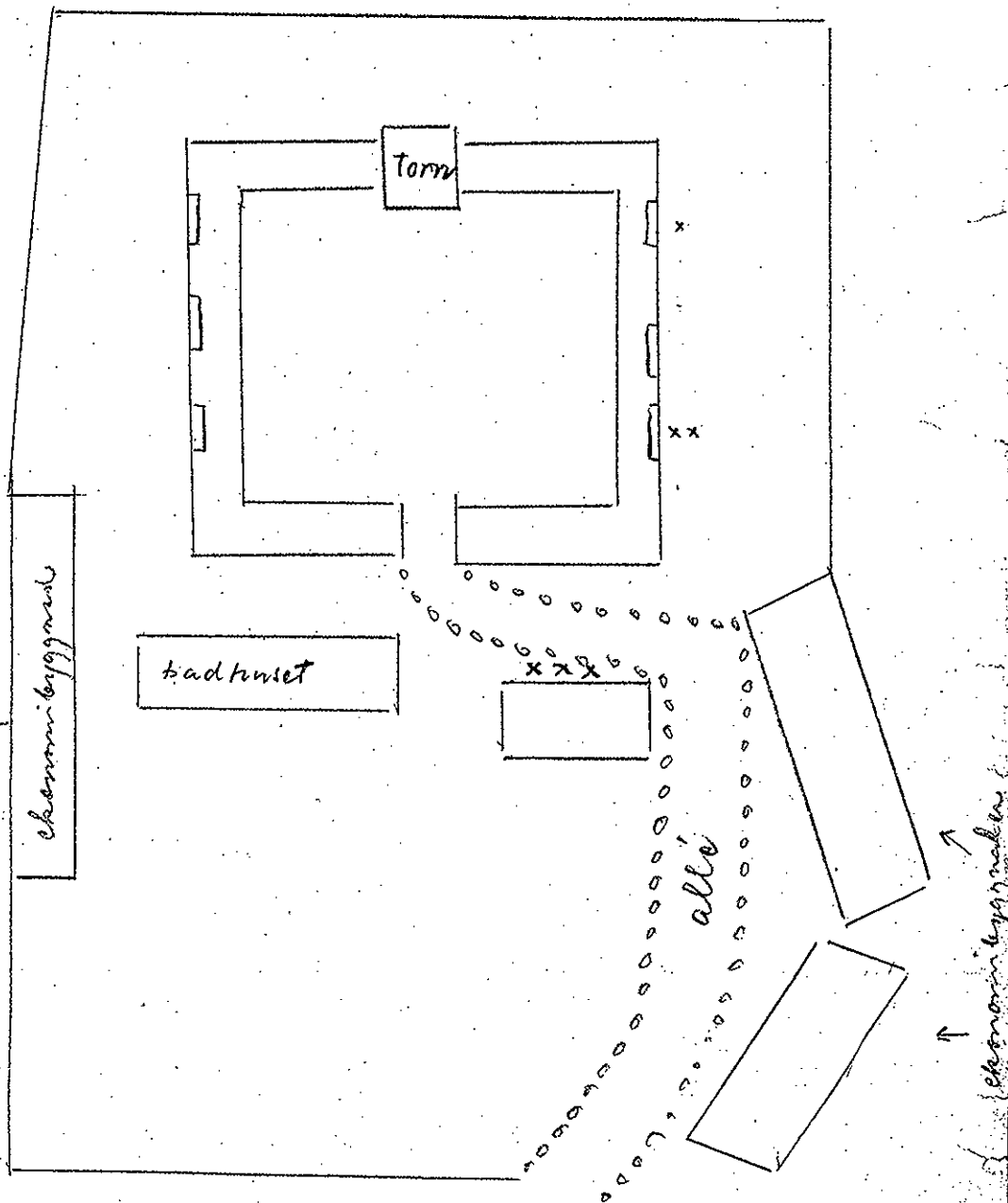
Kontakttagandet med Maasburg, som räknade med att inom de närmaste dagarna kunna avresa till Italien, kunde blott ske genom ett personligt sammanträffande. Av naturliga skäl kunde han icke resa till Wien och dessutom var han genom formaliteterna vid utverkande av sitt utresetillstånd bunden till Innsbruck. Enligt gällande bestämmelser måste jag för att kunna lämna Wien underrätta kommanderande generalen för den zon jag önskar besöka. Fransmännen veta alltså om mitt besök i Innsbruck och ha säkerligen också reda på att jag sammanträffat med Maasburg. Samma dag jag anlände till Innsbruck hade denne erhållit telegram från Dagens Nyheter, vari meddelades, att tidningen erfarit, att han sammanträffat med Wallenberg. Då alla telegram till Österrike gå över Wien och sålunda äro underkastade rysk censur, kan naturligtvis ett dylikt meddelande medföra avsevärda personliga svårigheter för Maasburg. Denne ämnade besvara telegrammet genom att telegrafiskt meddela Dagens Nyheter, att ett misstag föreläge och att han ej hade några upplysningar att lämna i saken. Jag får med anledning av vad som förekommit framföra Maasburgs enträgna begäran, att hans namn ej måtte publiceras i detta sammanhang och hans önskan, att om eventuella efterforskningar efter den ovannämnde badmästaren vidtagas i Ivanka, detta måtte ske diskret, så att mannen ej utsättes för obehag.

*Min tjänst,
Jens Wallenberg*

Bil. 667. 17. 12.

Malling - Graflern

Förläggningen Lönkes

- x Mänsburgs rum
- xx Lönkeshuset
- xx badmestarens hus

Wien den 21 december 1946.

Strängt förtroligt.

Husberg

31/12

Hbr Hammarström

28/12

Reg.

1030 -
27 dec 46
P 2 Lu^E

Ärade Broder,

I mitt handbrev den 17 dennes i angelägenheten Wallenberg Maasburg omnämnde jag ej en måhända intressant ytterligare ledtråd, som Maasburg lämnade. Han erinrade sig (vid slutet av vårt samtal) en viss Dr. Bessler, vilken också varit fången på Ivanka och som han trodde nu fanns i Wien. Bessler skulle ha hållits kvar på Ivanka ännu några dagar efter det Maasburg förflyttats till Wien, och Maasburg trodde dessutom att Bessler hållits internerad i samma rum som "svensken".

Jag tog efter återkomsten hit upp spåret och har nu efter en del kontakter med personer, som arbetat inom österrikiska frihetsrörelsen erfarit, att Dr. Wilhelm Pitt Bessler, som mannens fullständiga namn lyder, varit en SS- och SD-man, vilken i hemlighet samarbetat med motståndsrörelsen. (Efter Österrikes befrielse häktades han först av ryssarna men frigavs. Han häktades sedermera av amerikanarna och skall i nära ett års tid ha varit internerad i Salzburgtrakten. Han är rikstysk och har, sedan han numera frigivits återvänt till Tyskland.) Hans nuvarande adress är ej med bestämdhet känd, men han torde vistas antingen hos sina föräldrar eller sin syster. Föräldrarnas adress är Gartenstrasse 17, Freudenstadt, Württemberg (franska zonen). Systemns adress är ej känd, men hon lär också bo i Württemberg. Bessler lär vara en försiktig herre och har ju också ett brokigt förflutet, varför eventuell kontakt med honom givetvis bör ske på sådant sätt, att han ej av rädsla för obehag håller inne med de upplysningar han eventuellt kan ha att lämna.

För fullständighetens skull bör jag kanske också nämna,

./.

Herr Utrikesrådet Sven Grafström,
Stockholm.

att en av de inom motståndsrörelsen verksamma personer, som Maasburg hänvisat till för uppspårandet av Dr. Bessler, var mycket kritisk i sina omdömen om Maasburg själv: "han hade försatt motståndsrörelsen i ett synnerligen svårt läge". Slutligen kunde jag av Maasburg också förstå, att det sedan hans tjänstgöring i "Abwehr" tycktes förefinnas en viss fnurra på tråden mellan honom och 2ème Bureau.

*Dieu lui-même,
Jens Malling*

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg.

U. n.

Stockholm den 28 december 1946.		
1 bil. STOCKHOLM Strännt förtroligt. 19		
N:o 2065		BIL.
INK. D. N:o Malling-Grafström 1014 8: 1030 hbr. 17.12.46.o. 21.12.46		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Broder,

Med anledning av en uppgift från en förutvarande tjänsteman vid ungerska legationen i Stockholm, att en ungrare vid namn Nikolaus von Maasburg i juni 1945 sammanträffats med Raoul Wallenberg i det ryska koncentrationslägret på slottet Ivanka nära Bratislava, fick Malling i Wien i uppdrag att söka kontakt med honom. Som framgår av bifogade handbrev den 17 dennes kunde Maasburg lämna vissa upplysningar om att en "svensk konsul" skulle ha suttit fängslad samtidigt med honom i Ivanka. Jag vet inte om det med ledning av Maasburgs uppgifter är möjligt att fullfölja spåret. Vi vore emellertid, med hänsyn till frågans vikt och önskvärdheten att inte lämna några stenar ovända, mycket tacksamma, om Du ville undersöka om något finnes att göra.

Grafström

Envoyén Hammarström,
Prag.

EXP. 28/12

Wallenberg, Hajin
frågan!

INK. UTRIKES DEP:T		
Dnr 28:D 1273		
31 DEC. 1946		
AVD	SR.	MAL
P	2	ou
(mo (er)		

2.1.47.

PM t.env.Hägglöf m
~~seka Petrie visit~~
~~kort.~~

chitel Koshov
sh

Telegram iblankettchiffer från
Moskva
Avsant den 30 / 12 1946 kl 2203
Ankom den 31 / 12 1946 kl 0745
Utskrivet i 2 exemplar
Detta är originalet

17/12/1946

273. Min 646. Minister Tchernychev synes ha inrapporterat till utrikesministeriet, att Wallenbergsfallet icke har påverkat svensk-ryska relationerna, som nu bättre än någonsin och alltjämt förbättras. Därför icke mycket att sätta bakom förnyade framstötter, vilket ju redan tidigare ha framhållit för statsministern av minister Hägglöf. När beräknas Hägglöf återvända hit?

För information må nämnas, att Stalin före jul avrest från Sochi till Mazotta uppe i kaukasiska bergen, och väntas åter till Moskva till utrikesministermötet i början av mars. Molotov, som nu fungerar både som ordförande i ministerrådet och som utrikesminister är knappast anträffbar annat än i storpolitiska frågor.

Barck Holst.

Edelstam/BN.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Raoul Wallenberg.

STOCKHOLM
Stockholm den 31 december 1945

Strängt förtroligt. 2 bi
2073

INK. D. N:o 1014 och 103

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	De

U. N.

Broder,

Med anledning av en uppgift från en förutvarande tjänst vid ungerska legationen i Stockholm, att en ungrare vid namn Nikolaus von Maasburg i juni 1945 sammanträffat med Raoul Wall i det ryska koncentrationslägret på slottet Ivanka nära Bratisla fick Malling i Wien i uppdrag att söka kontakt med honom. Som fr av bifogade två handbrev den 17 och 21 dennes, kunde Maasburg läm vissa upplysningar om att en svensk konsul skulle ha suttit fängsl samtidigt med honom i Ivanka. En viss dr. Wilhelm Pitt Bessler had möjligtvis hållits internerad i samma rum som "svensken". Bessler torde numera kunna anträffas antingen hos sina föräldrar under adress Gartenstrasse 17, Freudensstadt, Württemberg, eller hos systemen, vars namn och närmare adress Malling ej kände till. Vi vore mycket tacksamma, om Du ville göra ett försök att komma i fö bindelse med Bessler och höra vad han kan hava att förmåla.

/undert./ Grafström.

Her Majoren K.E. Husberg, Baden-Baden.

Exp. över. besk. Paris med beg.
om ben. vidarebef.

EXP. 3/1/47